Орган Руського Народного Союза в Америці

СВОБОДА

SWOBODA

Рік XVIII. Ню Иорк, Четвер, 27-го жовтня 1910. Число 43. Vol. XVIII. New York, N. Y. Thursday, October 27, 1910. No. 43.

ПРОТОКОЛ

з XI. Головної Конвенції Руск. Народного Союза в Америці, котра відбулась дня 20, 21, 22 і 23 вересня 1910 в Cleveland, Ohio.

(Дальше).

Річне засїдане Гол. Урядників Р. Н. Союза в Чікаґо, ухвалило підмогу $100 долярів для Дмитра Булик, бувшого члена від. 99. Wilkes-Barre, Pa. з народного фонду, на адвоката, щоби його боронив від шибениці.

Дмитро Булик був нападений своїм противником, і в обороні самого себе вдарив ножем свого противника так нещасно, що противник за пару днів помер, а Дмитро Булик опинив ся в кріміналї і не мав чим боронитись.

Так само річне засїдане Гол. Уряд. ухвалило $200 долярів підмоги, нашим руським штрайкерам в Микіс-Ракс, Па.

Так само річне засїдане, Гол. Уряд. вибрало мене і пана Ядловського, яко репрезентантів Р. Н. Союза, до Філядельфії на віче, котре відбулось 15. вересня 1909 р.; тото віче мало стати першою підвалиною наших шкіл тут в Америці. На сім вічу запала ухвала, що повинностію кождого щирого Русина є, старатись збирати фонди на розпочате тих шкіл. Я, як Гол. Пред. засягнув опінію всїх Гол. Уряд. Р. Н. Союза, яку суму грошей на сю підвалину шкіл має дати Р. Н. Союз.

Порівнавши всї гадки Гол. Урядників, побачив я, що більшість була за тим, щоби Р. Н. Союз дав $1000 долярів, але аж тогди, як діло буде розпочате. На тім зістала справа аж до днесь.

Так само я заступав Р. Н. Союз в Вашинґтонї, коли то підчас цензусу в Зл. Держ. уряд тутешний не увзгляднив нашої народности.

Другі справи, котрими я занимав ся і які мене обовязували як предсїдателя орґанїзації, були:

1. Провадити Книгу умерших Членів, Жен і Дітей.

2. Давати ордери на виплату посмертних запомог і Сирітських частий.

3. Підписувати асиґнати і чеки всїх виплат і розходів.

4. Виписувати порядкове число асиґнат і чеків, котрі були виплачені.

5. Провадити протокол фонду сирітського, котрий виносить тепер $38.476.63 без проценту.

6. Принимати Братства в Члени Р. Н. Союза, і подавати всякі письменні інформації.

7. Висилати гроші по умерших Членах або Женах, і переписуватись зі сторонами в сій справі.

8. На всякі запитаня або інтерпеляції властий Судових, урядів громадських, парохіяльних, тутешних конзулятів, відповідати письменно.

9. Відписувати на всякі листи Членів, або не Членів; таких листів було 1149.

10. Старатись полагоджувати спори по відділах.

11. Ставитись перед властями Судовими в справах тикаючих ся Орґанїзації.

12. Коли на послїдній X-ій Гол. Конвенції, вибрано мене Предсїдателем, застав я 8933 Членів і 1133 Дітей в Союзї. — днесь Р. Н. Союз числить 14.432 Членів і 1766 Дітей; Каса Р. Н. Союза виносила на послїдній X. Гол. Конвенції 46.071.26 долярів, а днесь Р. Н. Союз має $106.958.37.

Одже Р. Н. Союз зріс за послїдні два роки о 5.499 Членів, то є о 105 відділів, і о 434 Дітей, а маєтку прибуло 60.887.12 долярів.

Тепер буде се вже Вашою річию Вис. пов. Панове, розсудити, чи господарка Р. Н. Союза, провадилась зле чи добре за послїдні два роки.

В сей спосіб маєток Р. Н. Союза виносить 83.533.96, вартість друкарні і інвентаря „Свободи“ 16.855.00, чистий дохід, який принесла друкарня „Свободи“ 6.569.38 — так одже весь маєток Р. Н. Союза виносить суму 106.958.37.

Дальше наступило справоздане Гол. Містопредсїдателя:

Містопредсїдатель п. Кульчицький заявив, що справоздання жадного зложити не може, позаяк йому жадних чинностей не повірювано, та цїлковито на него не оглядано ся. Доперва перед самою Конвенцією поручено йому полагодити справу в Allegheny, Pa., котру то він і перепровадив з вдоволяючим вислїдком.

Містопредсїдателька здаючи свое справоздане запротестувала против називаня сестрицтв братствами, та жадає, щоби безуслївно в будучности се не повтаряло ся, та щоби секретарі для лїпшого перегляду зазначували докладно сестрицтво а не братство позаяк до тепер не знати кілько єсть сестрицтв.

По сім наступило справоздане секретаря рекордового:

З кінцем авґуста 1910 належали до Р. Н. Союза слїдуючі Відділи:

Від	Місцевість і назва Відділу	Число членів в кінц. авґуста 1910 на цїле	на пів	Дїти
1	Shamokin, Pa. Бр. сьв. Андрея	314	7	64
2	Mt. Carmel, Pa. Бр. сьв. Димитрія	63	—	3
3	Olyphant, Pa. Бр. сьв. Йоана Хрест.	258	5	32
4	Jersey City, N. J. Бр. сьв. О. Николая	51	2	14
5	Mt. Carmel, Pa. Бр. сьв. Ап. Петра і Павла	88	—	12
6	Brownsville, Pa. Бр. сьв. Ап. Петра і Павла	101	—	2
7	McAdoo, Pa. Покр. Пресьв. Бог.	159	6	46
8	Elmira Heights, N. Y. Бр. сьв. Арх. Михаїла	53	3	33
9	St. Clair, Pa. Бр. Пресьв. Богор.	112	—	25
10	Ansonia, Conn. Бр. Ап. Петра і Павла	96	7	40
11	Waterbury, Conn. Бр. сьв. Йоана Хрест.	33	—	8
12	Yonkers, N. Y. Бр. сьв. Андрея	99	3	8
13	Troy, N. Y. Бр. сьв. О. Николая	31	2	—
14	St. Louis, Mo. Бр. сьв. Арх. Михаїла	99	19	30
15	Buffalo, N. Y. Бр. сьв. Йоана Хрест.	43	2	—
16	Lansford, Pa. Бр. Рожд. Пресьв. Бог.	229	1	13
17	West Pawlet, Vt. Бр. Рожд. Пресьв. Богор.	41	—	—
18	Seymour, Conn. Бр. сьв. Йоана Хрест.	29	—	15
19	Priceburg, Pa. Бр. сьв. Василія Вел.	77	4	40
20	Jessup, Pa. Бр. сьв. Петра і Павла	71	1	18
21	Mayfield, Pa. Бр. сьв. Кирила і Метод.	17	—	2
22	Manown, Pa. Бр. сьв. О. Николая	2	—	—
23	Homestead, Pa. Бр. сьв. О. Николая	64	—	10
24	Shamokin, Pa. Бр. сьв. Йосифа Обр.	22	1	2
25	Trauger, Pa. Бр. сьв. Йоана Хрест.	53	3	2
26	Belle Vernon, Pa. Бр. Пресьв. Бог.	30	—	3
27	Glen Lyon, Pa. Бр. сьв. Ап. Петра і Павла	61	4	50
28	Mahanoy Plane, Pa. Бр. сьв. Пророка Ілія	179	36	13
29	Rhone, Pa. Бр. сьв. Христа Спаса	67	—	23
30	Breslau, Pa. Бр. сьв. Ап. Андрея	84	12	19
31	Eleanor, Pa. Бр. сьв. Арх. Мих.	35	—	—
32	Trauger, Pa. Бр. сьв. Ап. Петра і Павла	55	—	—
33	Northampton, Pa. Бр. Усп. Пр. Богор.	219	11	144
34	Old Forge, Pa. М. Р. Н. С.	29	—	—
35	Whitey, Pa. Бр. Трех Сьвятих	50	—	3
36	Scottdale, Pa. Бр. сьв. Йоана Хрест.	46	—	17
37	Chisholm, Minn. Бр. сьв. О. Николая	70	1	13
38	Auburn, N. Y. Бр. сьв. О. Николая	87	5	12
39	Syracuse, N. Y. Бр. сьв. Ап. Петра і Павла	51	1	4
40	Edwardsville, Pa. Бр. сьв. Володимира	28	5	—
41	Westmoreland, Pa. Бр. сьв. Арх. Мих.	35	7	—
42	Passaic, N. J. Бр. сьв. О. Николая	84	10	50
43	Simpson, Pa. Бр. сьв. Василія Вел.	38	—	13
44	Mt. Carmel, Pa. Сестр. Пресьв. Богор.	12	—	—
45	Philadelphia, Pa. Тов. „Любов“	34	4	7
46	Plymouth, Pa. Бр. сьв. Петра і Павла	163	—	46
47	Ambridge, Pa. Бр. сьв. Петра і Павла	86	5	10
48	McKeesport, Pa. Бр. сьв. Йоана Хрест.	102	6	15
49	Powhatan, W. Va. Бр. сьв. Пресьв. Богор.	17	—	—
50	Desloge, Mo. Бр. сьв. Йоана Хрест.	4	—	—
51	Yatesboro, Pa. Бр. сьв. Арх. Михаїла	50	—	—
52	Holyoke, Mass. Бр. сьв. Йоана Хрест.	46	3	—
53	Pittsburg, Pa. Бр. сьв. Арх. Михаїла	199	16	61
54	Terryville, Conn. Бр. сьв. Арх. Михаїла	12	7	—
55	Carnegie, Pa. Бр. сьв. Ап. Петра і Павла	102	10	17
56	McKees Rocks, Pa. Бр. Усп. Пр. Богор.	43	6	7
57	Cohoes, N. Y. Бр. сьв. Петра і Павла	29	1	—
58	Ramey, Pa. Бр. сьв. Володимира	78	1	7
59	Leinsering, Pa. Бр. сьв. Йоана Хрест.	50	6	13
60	Baltimore, Md. Сестр. сьв. Анни	1	12	6
61	Dunlo, Pa. Бр. сьв. Ап. Петра і Павла	103	1	3
62	Monessen, Pa. Бр. сьв. Йоана Хрест.	111	17	17
63	Ford City, Pa. Бр. сьв. О. Николая	71	1	7
64	Gradatim, Pa. Бр. сьв. Петра і Павла	5	—	—
65	Elizabeth, N. J. Бр. сьв. Володимира	99	3	15
66	New York, N. Y. Бр. сьв. Андрея	45	8	1
67	Butler, Pa. Бр. сьв. Арх. Михаїла	168	2	12
68	Ansonia, Conn. Бр. сьв. Григорія	11	1	7
69	New York, N. Y. Тов. „Зоря“	23	1	1
70	Jersey City, N. J. Р. М. Клюб Поступовий	78	54	14
71	Franklin Furnace, N. J. Бр. сьв. Йоана Хрест.	19	—	—
72	Alden Sta., Pa. Бр. сьв. Володимира	87	3	49
73	Providence, R. I. Бр. Князя Данила	8	8	2
74	Granville, N. Y. Бр. сьв. Георгія	21	—	—
75	Mt. Carmel, Pa. Бр. сьв. Володимира	23	—	—
76	Newark, N. J. Бр. сьв. Йоана Хрест.	18	27	—
77	Yorkville, O. Бр. сьв. Стефана	19	—	—
78	Minersville, Pa. Бр. сьв. О. Николая	197	2	—
79	Meyersdale, Pa. Бр. сьв. Юрія	17	—	—
80	Pleasant Valley, O. Бр. сьв. Арх. Михаїла	62	—	—
81	Baltimore, Md. Бр. сьв. Ап. Петра і Павла	21	—	4
82	New Alexandria, Pa. Бр. сьв. Петра і Павла	101	3	17
83	Carnegie, Pa. Сестр. „Любов“	9	6	1
84	Canonsburg, Pa. Бр. сьв. Арх. Михаїла	60	—	—
85	Hazleton, Pa. Бр. сьв. Арх. Михаїла	169	—	18
86	Olyphant, Pa. Бр. Пр. Богор.	68	—	2
87	Lancaster, N. Y. Бр. сьв. Василія	29	5	9
88	Tonawanda, N. Y. Бр. сьв. Петра і Павла	10	3	3
89	Simpson, Pa. Бр. сьв. Арх. Михаїла	15	—	—
90	Centralia, Pa. Бр. сьв. Петра і Павла	23	—	1
91	McKees Rocks, Pa. Бр. сьв. Димитрія	125	28	7
92	Taylor, Pa. Бр. сьв. О. Николая	102	52	21
93	Newburg, O. Бр. сьв. Йосифа Обруч.	18	—	—
94	New Britain, Conn. Бр. сьв. Тройці	43	14	—
95	Beaver Meadows, Pa. Бр. сьв. Ар. Михаїла	61	7	—
96	Pittsburg, Pa. Бр. сьв. Йоана Хрест.	54	19	26
97	Marion Heights, Pa. Бр. сьв. О. Николая	18	1	3
98	Shenandoah, Pa. Бр. Сьв. Володимира	29	1	11
99	Wilkes Barre, Pa. Бр. сьв. О. Николая	86	41	15
100	McKeesport, Pa. Сестр. сьв. Ольги	10	7	—
101	Canonsburg, Pa. Сестр. Пр. Богор.	2	9	—
102	Cleveland, O. Бр. сьв. Петра і Павла	91	2	9
103	Export, Pa. Бр. сьв. О. Николая	6	—	—
104	Perth Amboy, N. J. Бр. сьв. О. Николая	96	6	25
105	Nicetown, Pa. Бр. сьв. Володимира	13	20	3
106	Chicago, Ill. Бр. сьв. О. Николая	58	50	2
107	Sayre, Pa. Бр. Бл. Пресьв. Богор.	47	3	13
108	New York, N. Y. Бр. сьв. Володимира	78	18	8
109	Ellsworth, Pa. Бр. сьв. Арх. Михаїла	32	1	4
110	Leetsdale, Pa. Бр. сьв. Петра і Павла	32	—	—
111	Allegheny, Pa. Бр. сьв. Йоана Хрест.	11	5	—
112	Cleveland, O. Сестр. Пр. Діви Марії	9	24	—
113	New Florence, Pa. Бр. сьв. Василія	58	1	2
114	Dunmore, Pa. Бр. сьв. Петра і Павла	58	—	—
115	New Philadelphia, Pa. Бр. сьв. Михаїла	33	—	—
116	Chisholm, Minn. Бр. сьв. Михаїла	12	2	1
117	New York, N. Y. Тов. „Зап. Січ“	57	8	2
118	Pittsburg, Pa. Сестр. Пр. Богор.	10	7	—
119	Latrobe, Pa. Бр. сьв. Михаїла	38	—	—
120	Spangler, Pa. Бр. Пр. Богор.	64	3	17
121	Trenton, N. J. Бр. сьв. Йоана Хрест.	140	1	87
122	Trenton, N. J. Сестр. Пр. Діви Марії	67	3	—
123	Scranton, Pa. Бр. Пр. Діви Марії	200	17	25
124	Ormrod, Pa. Бр. сьв. О. Николая	27	13	—
125	Chicago, Ill. Сестр. Бл. Пр. Богор.	1	13	—

(Продовжене на стор. 8-ій).

ПАЛИВОДА-КАРПЕНКО.

ПЕРШЕ ПОВМИРАЛИ А ПОТІМ ПОВІНЧАЛИСЬ.

або

Заручини по смерти.

Комедія з маломіщанського житя в 2-ох діях.

(Конець.)

КВАШНИЦЬКА (у бік). Нещасний! він збожеволів! (Відступає від нього до своїх дверий).

Так, так, батечку, але щож робити?...

ФЕДОРЕНКО. І ви так легко переносите се лихо?... Як би так на мене... (Підступає до неї).

КВАШНИЦЬКА. Так, так, батечку! (У бік). Втікать мені від нього... а то серце так і надриваєть ся! Ох, нещасний! (Голосно). Пращайте батечку, ідіть, заспокійте ся... Щож уже робити... рук не підложите, з гробу не піднімете... (Виходить і замикає двері).

ВИХІД 3.

ФЕДОРЕНКО (сам). А що? оттак і вріж по запорожському! О, то матїночка! Говорить про смерть дочки таким тоном, як би сказала, щож робить, що мясо дороге і капуста почорніла! О! скупість! скупість! (Розмірковує). Ох! що то буде з Сергієм, як він почує про смерть своєї молодої?... Треба таки заплатити за нього... Се хоч трохи осолодить його горе; а то, чого доброго, і він піде в слід за нею на лоно отца Авраама! Заплачу, непримінно заплачу!... (Погадавши). Е, а може він не такий вразливий; може перенесе спокійненько! Шкода би було нараз тільки гроший! Як би я був знав, що Маруся помре від сього жалю, то далебі, що заплатив би. Воно хоч і ненароком, все таки бути причиною смерти... дуже прикро!... Страшно, як тільки подумаю... Хотілось би мені, хоч одним оком поглянути на покійницю, але не сьмію, — не сьмію навіть попращати ся з нею!... (Задумуєть ся, в той час входить Маруся).

ВИХІД 4.
ФЕДОРЕНКО І МАРУСЯ.

ФЕДОРЕНКО. Хоч правду сказати, я невинний перед покійницею: Я люблю її, як рідну душу. Чогож мені лякати ся? Піду, попращаю ся, треба сповнити довг християнський. З мертвою попращаю ся у послідний раз! (Хоче йти до дверий, перед дверми Квашницької бачить Марусю, відвернену до нього спиною; напудив ся!) Ой! ой! щезай маро! І тут вона являєть ся. (Утікає до себе).

ВИХІД 5.
МАРУСЯ І КВАШНИЦЬКА.

КВАШНИЦЬКА (з кімнати). Хто тут? (відчиняє двері). Що се значить ся? На віщо ти вернула?

МАРУСЯ. Щож, коли анї тітки, анї сестри нема дома; вони виїхали на цілий тиждень.

КВАШНИЦЬКА. Ах! як прикро! Ну, щож робити? Іди серденько, та лягай спати, а дверий замикати не кажи; я у сю мінуту верну ся, тільки збігаю до Павлишакової. (Маруся пішла в хату). Еге, оце добре я придумала, піду пораджу ся з нею, як приготовити Марусю до тої страшної вістки. Гірше буде, як вона сама довідаєть ся (відходить).

ВИХІД 6.
ТІЇ І СЕРҐІЙ.

СЕРҐІЙ (входить з другого боку). І в бесіді приятеля не міг найти відради. Подивлюсь краще, що то з моєю Марусенькою діється ся! Певно вона журить ся не менше від мене. (Підходить до дверий Квашницької і заглядає в замок). Не видко нічого!

КВАШНИЦЬКА (входить). Ах, яка шкода. Вже поклали ся спати! Що-ж робити, підождемо до завтра. (побачивши Серґія налякала ся). Ой, батечку! Що се?! (протирає очі, Серґій в той час обертаєть ся лицем). Ах! він! він!

СЕРҐІЙ (не пізнав її). Хто тут ґвалтує?

КВАШНИЦЬКА (закриває очі). Ай! його голос! ґвал...

СЕРҐІЙ. Пані Квашницька! Се ви?

КВАШНИЦЬКА. Кличе... вмираю!

СЕРҐІЙ (підходить до неї). Що з вами?

КВАНШИЦЬКА (хоче бігти, але не може). Гей, сусіди!...

СЕРҐІЙ. Пані Квашницька, чи ви не занедужали?

КВАШНИЦЬКА. Помилуй! Зжаль ся! Не дай померти без покаяння, позволь хоч з донечкою попращати ся. Ох, дух захопило! ох!

СЕРҐІЙ. Позвольте, я заведу вас до дому. (хоче взяти її під руку).

КВАШНИЦЬКА (не дає). Ох! чогож ти хочеш від мене? Зачим ти встав?

СЕРҐІЙ. Та я й не лягав іще, тільки що вернув до дому.

КВАШНИЦЬКА. Та тепер ти вже дома... адже вже настав кінець твому терпіню!

КВАШНИЦЬКА. Адже твої рахунки вже покінчені? Тепер ти повинен бути спокійний. Чогож душа твоя ще бажає?

СЕРҐІЙ (зрадів). Як? Хиба батько заплатив мої довги?

КВАШНИЦЬКА. І донечці моїй не судилось вже бути твоєю жінкою.

СЕРҐІЙ. О, ви знов розсердились, пані Квашницька? Мабуть люди знов щось злого наговорили на мене. Кажіть-бо!

КВАШНИЦЬКА. Ні, душечко божа, про тебе й живого ніхто нічого злого не говорив!

СЕРҐІЙ. Живого? (у бік) що вона плете, (голосно) Пані Квашницька! Будь ласка, скажіть, чому я вам не до вподоби?

КВАШНИЦЬКА. До вподоби, до вподоби! тільки скрий ся з очий моїх, будь ласка!..

СЕРҐІЙ. Ні, потрівайте! Ви самі казали, що прощаєте мені, тож я набрав надії і рішив ся ждати!

КВАШНИЦЬКА. Як? ждати моєї смерти? ох!

СЕРҐІЙ. Я маю надію, що швидко получу ся з вами.

КВАШНИЦЬКА (задихана від страху). Получить ся? Значить, мені вже недовго лишаєть ся...

СЕРҐІЙ. О так, не довго — може вже й завтра.

КВАШНИЦЬКА. Так швидко! (плаче). О, я нещасна! Так вже нічим не можу викупитись від...

СЕРҐІЙ (здивований). Що ви сказали?

КВАШНИЦЬКА (падає на коліна). Помилуй! Зжаль ся. Кляну ся тобі, все зроблю, що прикажеш! Все, що хочеш і як хочеш, зроблю! тільки змилуй ся!

СЕРҐІЙ. Що се? як?

КВАШНИЦЬКА. Хочеш, а сплачу всїх твоїх вірителів.

СЕРҐІЙ (урадований). Не вже, справдї? О, панї Квашницька! Який я радий! Але встаньте, що се ви навколїшках передімною?... Менї соромно!

КВАШНИЦЬКА. Годиш ся? Щож, пристаєш?

СЕРҐІЙ. Розумієть ся! — а чомуж би нї?

КВАШНИЦЬКА. Так завтра таки! Але потім, як я заплачу всї твої довги, ти заспокоїш ся?

СЕРҐІЙ. О, ще й як!

КВАШНИЦЬКА. І я остану ся в спокою?

СЕРҐІЙ. Алеж від сього ми всї будемо щасливі, а потім я вам відвдячу ся...

КВАШНИЦЬКА. Ох! відвдячить ся!... Значить менї вже не жити на божому сьвітї! Позвольже хоч один деньочок, щоб я встигла порядок зробити, як слїд.

СЕРҐІЙ. Що ви говорите? Та встаньтеж, панї Квашницька.

КВАШНИЦЬКА. Не наближай ся! Скрий ся швидше з очий, позволь менї самій ввійти в мою хату...

СЕРҐІЙ. Будь ласка! Не церемоньтесь.

КВАШНИЦЬКА. Алеж благаю тебе на милість божу, відійди подальше від мене, бо я при тобі не можу і на крок поступити ся, не сьмію...

СЕРҐІЙ. Коли так бажаєте, нехай, але я не розумію чому се... (переходить в противний бік).

КВАШНИЦЬКА. Ох, на силу умолила його... (іде до своєї хати — придержуючись стіни і зі страхом оглядаєть ся). Так от яке то житє чоловіка... Іще ранком була зовсїм, як треба, здорова!... Ох!... (відійшла).

ВИХІД 7.
СЕРҐІЙ, потім ФЕДОРЕНКО.

СЕРҐІЙ. Що се вона наговорила? Нічого не второпаю?! Хиба чи не трапило ся у них яке лихо? Хоч-би Марусенька вийшла сюда, вона-б менї все розсказала. (Підходить до дверий Квашницької Федоренко отвирає свої двері і пускає на перед кухарку, а сам остаєть ся за дверми). Іди, та дивись хорошенько, придивись, чи не стоїть іще покійниця?

КУХАРКА (зі сьвічкою). Та нї, пане, нїкого нема.

ФЕДОРЕНКО (в дверах). Ну, так слухай же, я піду, може бути, що й до ранку не верну ся, а ти дивись, хорошенько доглядай тут, без запитаня нїкому не відчиняй і нїкого незнакомого не впускай.

КУХАРКА. Добре паночку!

ФЕДОРЕНКО. Ну, замкни двері. (У бік). Просто не стає сили сидїти дома; — в кождім кутику бачу покійницю! (Голосно). Стій! Ану подиви ся, чи не стоїть хто там коло дверий сусїдки.

КУХАРКА. Стоїть хтось в білому.

ФЕДОРЕНКО (ховаючись за двері). Ой! то вона!

КУХАРКА. Та що з ним стало ся? Людий боїть ся! (Підходить до Серґія). А, се ви, паничу! (До Федоренка). Пане, пане! ідїть не бійте ся, се Серґій, ваш син!

ФЕДОРЕНКО (відчиняє двері). Син? А я мало що не вмер. (Кидаєть ся йому на шию). Серґійцю, сину мій, добре, що вернув ся! Я без тебе мало не погиб!

СЕРҐІЙ. Що таке стало ся?

ФЕДОРЕНКО (дріжить). Я бачив... Ах, та ти не знаєш ще нічого... уяви собі... Нї... не можу сказати... Краще нехай хто другий... я... я... я... батько... не під силу.

СЕРҐІЙ (неспокійно). Ну, що з вами?

ФЕДОРЕНКО (обіймає його). Друже мій! чоловік повинен бути готовий у кождій хвилї переносити терпеливо... чоловік має розум... теє то...

СЕРҐІЙ. Що се значить? розкажіть яснїйше.

ФЕДОРЕНКО. Потерпи до завтра, тоді все знати меш, а тепер я хочу уладити свої дїла... недавно тут трапилось зі мною горе... але се опісля! А тепер я, яко добрий батько, хочу за тебе заплатити всї твої довги!

СЕРҐІЙ. Невже? ах, яка радість!

ФЕДОРЕНКО. Еге синку, сього вечера я переконав ся, що гроші, — то просто сьмітє! (Виймає гаманець). От, Серґійцю, тут рівно дві тисячки, Візьми, роздай їх своїм вірителям і будь щасливий, (тяжко зітхнув) як що зможеш...

СЕРҐІЙ (цїлує його руку). О, милий, добрий батечку! Як вам дякувати?

ФЕДОРЕНКО. За що тут дякувати, — нема за що!... я батько, і повинен дбати про добро сина.

СЕРҐІЙ. Я тепер такий щасливий, що і вимовити не можу! Піду, потїшу Марусеньку!

ФЕДОРЕНКО. Марусеньку?... Друже мій, не спіши, підожди до завтра. (Обіймає його). Але благаю тебе, буть твердий, як камінь, бо ти мущина!

СЕРҐІЙ. Батьку!... ви мене жахаєте! Чи там у них що недобре склало ся? І стара матїр була мов несамовита.

ВИХІД 8.
ТІЇ ЖЕ І ТОНЬКО (входить).

ТОНЬКО. А, здорові були! Як поживаєте? Ви іще не спите?

ФЕДОРЕНКО. Сину! От, від нього почуєш, але іще раз прошу тебе, будь мущиною.

СЕРҐІЙ. Добродїю, розкажіть менї, що там у вас стало ся? Може яке лихо,

ТОНЬКО. У нас? Нїчого!

СЕРҐІЙ. А чогож ваша мама така стрівожна?

ТОНЬКО. Не знаю.

СЕРҐІЙ. Може зі сестрою вашою що злого?

ТОНЬКО. Нїчого! Вона спить собі на здоровячко!

ФЕДОРЕНКО (у бік). Еге! спить сном вічним і непробудимим. (До Тонька). Пане Антоне, таїти нема що, всеж ти пізнїйше а знати ме!

ТОНЬКО (здивований). Знати ме? що?

СЕРҐІЙ. Нї, ви щось криєте страшного! Скажіть вже раз, не мучте мене!

ТОНЬКО. Але щож вам скажу, коли я сам нїчого не знаю і не розумію...

ФЕДОРЕНКО (відходить Тонька на бік). Слухайте, у вашої сестри зістало ся на души щось такого, що мішає її спокій... вона... вона встає... ходить...

ТОНЬКО. Гм! Так щож тут дивного, що ходить?

ФЕДОРЕНКО (зі страхом). Я сам її бачив, от на тім самім місци.

ТОНЬКО. Ну...

ФЕДОРЕНКО. Я дивив ся на неї, так як ось на вас тепер, розумієте?

ТОНЬКО. Та щож таке? Сестра моя не сонце, щоб на неї не можна дивитись!...

ФЕДОРЕНКО (тихцем до сина). Нещасний, йому, здаєть ся, з любови до сестри розум скаламутив ся.

СЕРҐІЙ. Батечку! Не скривайте нічого передімною. Яж не дитина, з'умію перенести!... Скажіть, чи не захворіла Марусенька?

ФЕДОРЕНЬКО І ТОНЬКО. Нї, слава Богу!

ФЕДОРЕНКО. А вкінци таїти нема хісна!... друже мій, збери до купи всю свою відвагу, кріпи ся! Вона... Маруся... нещасна...

МАРУСЯ (отвирає двері).

ТОНЬКО (побачив). А от вона!

ФЕДОРЕНКО (побачивши Марусю). Сьвят! сьвят! і при них явилась! (Втікає в свою хату і замикає двері).

ВИХІД 9.
ТОНЬКО, СЕРҐІЙ І МАРУСЯ.

СЕРҐІЙ (до Марусї). Ну, прийшли! Якже ся маєте, здорові?

МАРУСЯ. Як бачите! Але сумую страшно!

СЕРҐІЙ. Який же я щасливий! Вже журбі нашій прийшов кінець! Я вже квіта з своїми вірителями.

МАРУСЯ (весело). Не вжеж? Справдї? Якимже способом?

СЕРҐІЙ. Батечко заплатили, але разом і налякали мене. А до того іще і ваш брат...

ТОНЬКО. Я? щож я таке?

СЕРҐІЙ. Що ви менї говорили про вашу сестру?

ТОНЬКО. Нїчого? Я сказав, що вона спить, а се дїло натуральне.

СЕРҐІЙ. Так треба поспитати батька! Тату, вийдїть лише на хвилинку сюди, до нас!...

ФЕДОРЕНКО (за дверми). Не хочу... я боюсь!

СЕРҐІЙ. Чогож боїте ся, ми тут самі.

ФЕДОРЕНКО (отвирає двері). Самі? то єсть, якто самі?

СЕРҐІЙ. Я тай Тонько і Марусечка!...

ФЕДОРЕНКО (ховаєть ся знов за двері). Ах! І вона тут. І ти її бачиш?

СЕРҐІЙ. Що з вами?

МАРУСЯ. Татусю, милий батечку! вийдїть до нас! Позвольте менї від сього часу величать себе тим іменем. Добрий татуню, обнїміть і пригорнїть до серця вашу донечку.

ФЕДОРЕНКО (відчиняє двері). Та щож се таке? Я тут нїчого не второпаю. Хиба я зсунув ся з глузду, чи що? Марусю, чи се ви справдї?

МАРУСЯ. Я таточку! (хоче підійти до него).

ФЕДОРЕНКО. Позвольте, позвольте... не трудїть ся підходити, краще поговоримо з далека. Та як, справдї ви жива? Ей Богу жива?!

МАРУСЯ І СЕРҐІЙ. Що се значить? Я не розумію.

ТОНЬКО. А я краще усїх вас розумію в чім дїло. Менї й з голови вийшло! Успокійтесь, поважаний добродїю. Се була моя штука. Сестра, як бачите живісенька, вона й трошки не хотїла умирати. Се я так ловко пожартував з вас...

ФЕДОРЕНКО (розсердив ся). Знов ви?! Хоч би стїн посоромили ся, аджеж ви своєю розумною штукою, мало мене з розуму не звели.

ТОНЬКО. Що ви кажете? Значить ся я вас здорово обдурив.

ФЕДОРЕНКО. Еге, ви милостивий і любий пане, відзначаєте ся своїми огидними жартами. Се доказує тільки, що вас за молоду мало учили... то єсть мало давали феферу, та березової каші — от — так — (показує сильний замах).

ТОНЬКО. Ха! ха! ха! Може бути!

ВИХІД 10.
ТІЇ І КВАШНИЦЬКА.

КВАШНИЦЬКА (не видить Серґія — сильно затрівожена говорить слабим голосом). Донечко моя, чому ти мене саму покинула? Тоньку і ти вернув ся? Ходїть сюди... побудьте при менї послїдний час, останню годинку.

МАРУСЯ (підходить до неї). Послїдну годинку? Що се з вами, матусенько моя? Ви не при собі!...

КВАШНИЦЬКА (обнимає сина). Тоньку! бережи, як ока свою сестру. Ти один зістанеш ся їй опікуном і потїхою. Після моєї смерти заступи їй мене грішную.

ВСЇ (окружають єї). Що се значить?

ТОНЬКО (нїби траґічно). О! матїнко! що се ви говорите?

КВАШНИЦЬКА. Пане Федоренко! Скажіть менї, скілько довгів було у вашого сина?

ФЕДОРЕНКО. А вам на що се знати?

КВАШНИЦЬКА. Я хочу заплатити за нього.

ФЕДОРЕНКО. Ви? з якої причини?

КВАШНИЦЬКА. Я повинна се зробити для заспокоєня його душі і ви не маєте права моїм бажаням перечити. Се моя послїдня воля, (зітхав тяжко), Ах, предсмертна, сьвята воля!

МАРУСЯ. Нене моя! що з вами? (плаче).

ТОНЬКО. Може ви матусенько сьогодня за богато повечеряли?

СЕРҐІЙ. Треба чим скорше по лїкаря післати...

КВАШНИЦЬКА (побачивши його — лякає ся і кричить). Ґвалт! Він тут! Чогож твоя душечка іще бажає? Аджеж я сповняю свою обіцянку. Бач, обіцяла виплатити всї твої довги. Хиба мало двох тисяч — то чотири заплачу, тільки не переслїдуй мене так страшно! Яж не причина твоєї смерти. Бачить Бог і Ангели сьвідки, що правду кажу!...

ФЕДОРЕНКО. Серґію! Біжи чим скорше по цирулика! Се не жарти!

КВАШНИЦЬКА (здивована). Серґію ви сказали? Ви говорите з ним? Хиба ваш син живе? Щож се значить? Хто сказав, Ах, батечку, згадала! (кричить на сина). Так се знов твоя видумка, шалапуто! га? так се знов твої дурницї?

ТОНЬКО. Марусю! Я се зробив так, щоб вас потїшити і насьмішити!

КВАШНИЦЬКА. Нї, ти Тоньку, здаєть ся, і умреш дурнем, шалапутою!

СЕРҐІЙ. Панї Квашницька, тепер вже можу назвати ся вашим сином?

КВАШНИЦЬКА. Що? як батечку? Я сказала і слова свого не зміню, як виплатиш свої довги так тогдї ти менї і зять.

МАРУСЯ. Та вже пан Федоренко сам заплатив за Серґія, благословітеж нас чим скорше.

КВАШНИЦЬКА. Дуже мене се тїшить! І значить, менї платити не треба — Слава Богу!... Ну й гаразд! (бере Тонька за вухо). А, ти тут; на другий раз я тобі так відшучу, що аж голову скручу!

ФЕДОРЕНКО (так само). Еге, так, ваша штука коштує мене два тисячі карбованців. Легко сказать... Обскубали ви мене як мокру курку!... А то одружили.

ТОНЬКО (сьмієть ся). Та нї, бо я не вас, а сина вашого одружив з моєю сестрою Марусею.

СЕРҐІЙ. Спасибі! Вашій штуцї я завдячую своє щасте!

Еще „день 2. жовтня".*)

Мій первісний замір — описати торжество посьвячення гр. кат. катедри — був такий, щоби попри сей опис подати також історію самої катедри разом з відповідними образками. Безперечно, що така історія булаб дуже цікава і інтересна, коли зважить ся те, що наш Преосьвященний Владика прийшов в посідане катедри серед дуже тяжких обставин. Но звісно, що написати історію якоїсь річи є немислимо, коли не мається під рукою потрібних до сего фактів і матеріялу. Такого однак матеріялу я мимо доброї волї зібрати не міг. Длятого тепер, коли зовсїм докладне справоздане з посьвячення катедри появилось в 14-тім ч. „Rusin-a", а знов п. Д. Андрейко описав його коротко в послїднім ч. „Свободи", не лишаєть ся для мене хиба нїчого иншого, як лише доповнити для шановних читачів „Свободи" сей опис п. Андрейка, тим більше, що цїла справа із згаданим описом посьвячення катедри вже трошки відтягнулась. Іменно, п. Д. Андрейко піднїс, що на торжестві посьвячення був Його Еміненція Кардинал Вінкентій Ванутеллї і Апостольський Делеґат з Вашинґтону, Ексц. Діомед Фальконіо, но як витано в гр. кат. катедрі в Америцї так високого церковного достойника, як Кардинал та що Кардинал і Апостольський Делеґат в церкві говорили, сего у „Свободі" не було. Тим то я розкажу тут головно про приняте в Катедрі Його Еміненції Кардинала, як також подам промову Кардинала в церкві і зміст проповіди Апостольського Делеґата. Отже до річи:

Коли наш красноріччивий Владика скінчив свою проповідь — а було се около 11½ год. перед пол., — голос церковних дзвонів дав знати, що Його Еміненція Кардинал Вінкентій Ванутеллї заїхав автомобілем в товаристві філядельфійського римо-католицького Архієпископа і з цїлою своєю сьвітою перед катедру. При дверех церкви вижидав вже Кардинала Його Ексцеленція Митрополит Шептицький разом з асистою. Коли Його Еміненція Кардинал переступив поріг церкви, привитав Його Митрополит, глибоко поклонившись, на що Кардинал відповів таким самим поклоном. Відтак двох сьвящеників з кадилами в руках відслужили ту церемонію, яка є приписана при входї Владики до церкви і Кардинал випереджений трошки Митрополитом пішов від дверей катедри перед престол. Маленькі-ж дївчатка в білих сорочках сипали Йому під ноги цьвіти з кошичків. Перед престолом іменно на тім місци, де стоїть тетрапод, уклякнув Кардинал насамперед на приготованім для него клячнику, а опісля запроваджено Його на трон прибраний в папські і руські хоруговки.

Ексцеленція Митрополит повитав тодї Кардинала по італійськи такою промовою: „Ваша Еміненціє! Та незвичайна ласка, що Ваша Еміненція відвідали сей вірний нарід, побуджає нас всїх до найглибшої і найсердечнїйшої вдячности. Не зважаючи на труди довгої подорожи, зволили Ваша Еміненція зайти до сеї церкви в найторжественнїйшій хвили її посьвяченя. Сеї події Русини нїколи не забудуть; її память буде записана незатертими буквами в наших серцях і вона буде нас все побуджати до більшої вірности, до більшої любови і до щирійшого та сильнїйшого привязаня до Сьвятої Столиці як також до найглибшої вдячности для найгіднїйшої особи Вашої Еміненції. Нехай зволить Ваша Еміненція довершити сей сьвятий обряд, складаючи на престолї книгу сьв. євангелія і удїлити нам всїм благословеньства Найсьвятїйшими Дарами". — Розумієть ся, що Кардинал слухав сеї промови Митрополита стоячи. Відтак вручив Митрополит Його Еміненції сьв. Евангеліє і Кардинал, опустивши свій трон, перейшов до олтаря, на котрім зложив Він сьв. Евангеліє, поцїлувавши його насамперед. Потім звернув ся Кардинал до народа і промовив по італійськи такими словами: „Було се менї незвичайно мило, а навіть почувавсь я до обовязку — будучи тут у Филядельфії — відвідати Русинів і їх катедральну церкву, тим більше, коли воно так щасливо приключилось, що рівночасно в часї мого тут побуту, посьвячуєть ся ту церкву. Дякую Їх Ексц. Митрополиті за слова привіту, дякую Їх Преосьвященству Сотеру за запрошене, дякую всїм вірним за їх щире і сердечне повитане, яке менї зготовили. Ви показали, що всїм нам спільна є одна віра, що одно нас лиш дїлить, а се величавий Ваш обряд, яким так сердечно хвалите Бога. Ви показали, що Ви привязані до віри католицької, до свого обряду, до своїх Епископів поставлених сьвятою Римською Столицею як також, що Ви привязані до своєї вітчини і до віри своїх батьків, за котру то віру вони давали свою кров і житє. Радби я довше бути з Вами та инші обовязки кличуть мене деинде. Прошу однак бути увіренними, що приняте, яке Ви менї тут приготовили, запишеть ся незмазаними буквами в моїй памяти і серци тай не забуду я повідомити про те Сьвятїйшого Отця, коли поверну назад до Риму. За се приняте я Вам, Високопреосьвященний Епископе і всїм вірним сердечно дякую". Потім поблагословив Його Еміненція всїх вірних Найсьвятїйшими Дарами і як впроваджено так само і відпроваджено Його з церкви до автомобіля.

* * *

Другий високий достойник Церкви, що був на посьвяченю гр. кат. катедри, се представитель Папи в Злучених Державах Америки, Ексц. Апостольський Делеґат Діомед Фальконіо. Делеґат був в церкві на всїх Богослуженях, значить, від 9½ до 2. год. по полудни. Через цїлий час сидів апостольський Делеґат на тронї, а при кінци Служби Божої виголосив він до народа проповідь по анґлійськи понизшого змісту. На самперед висказав Делеґат свою радість, що має нагоду бути між Русинами, як також утїху, що видить власними очима прояви віри між гр. кат. народом в Америцї. Дальше говорив Делеґат про се, що одна лише є правдива Церква Христова, іменно та, над котрою Христос поставив видимою Головою сьв. Петра і його наслїдників, римських Папів, значить Церква католицька. Та церква має після волї Христа прекрасний заряд. І так, нарід стоїть під сьвящениками, сьвященики і нарід під епископами, епископи, сьвященики і нарід під Папою, а нарід, сьвященики, епископи і Папа стоять під Христом. Епископів наставляє Папа і їм треба повинуватись; „хто-ж виступає і бунтує проти Епископа, поставленого Папою, сей не може звати ся католиком; такий чоловік стоїть поза католицькою Церквою". Потім жалів Апостольський Делеґат над тим, що дехто в Америцї виступає проти Епископа, через що баламутить ся лише бідний нарід і дає ся зводити на бездорожа. Відтак напоминав Делеґат, аби слухати свого Владики, котрий так ревно і щиро працює для добра своєї Церкви. І слухати свого Епископа мусять всї Русини гр. кат. без згляду на се, чи вони походять з Галичини чи з Угорщини, бо з відки хто походить, се не робить в Америцї найменшої ріжницї. Врештї заявив Делеґат, що буде просити Всевишнього, аби зсилав свої благодати на Епископа, сьвящеників і на руський нарід, а наконець удїлив Делеґат іменем Папи апостольського благословеня.

Так більше-менше говорив Апостольський Делеґат; Його проповідь тревала 25 мінут. Мимоходом заявлю, що підчеркнений мною висказ є дуже важний і над сим висказом повинні-б вже раз застановити ся всї ті „греко-католики", котрі поставили собі за цїль своєї роботи в Америцї — воювати проти свого Епископа.

* * *

Належить ще згадати, що при кінци Служби Божої відбула ся інсталяція перших двох крилошан гр. кат. епархії. На сю гідність піднесено Впр. о. Валєнтія Ґорзова з МКіспорт, Па. і Впр. о. Івана Констанкевича з Шамокін, Па. Сего чину довершив Ексц. Митрополит, вручаючи обом номінатам відзнаки їх гідности, а се нагрудні золоті хрести, перстенї і набедренники.

На торжестві посьвячення катедри були також офіціяльні австро-угорські репрезентанти в Америцї. Іменно, неприсутного під той час в Америцї австро-угорського амбасадора в Вашинґтонї, бар. Генґельмілера заступав ню-йорський ґенеральний конзуль п. А. фон Нубер; а крім него були ще: п. П. барон Форстер, австро-угорський конзуль з Пітсбурґа, Па., Др Кароль Вінтер, заступник конзуля з Филядельфії і п. А. Ґрав-Вандмаєр, секретар ґенерального ню-йорського консуляту. Із сьвітських Американцїв можна було бачити молячого ся з руського молитвослова п. А. І. Шіпмана з Ню Йорку, звісного приятеля Русинів і А. А. Гірста, славного филядельфійського адвоката.

По посьвяченю катедри відбув ся в першоряднім филядельфійськім готелю спільний обід, в якім взяли участь Ексц. Митрополит, Преосьв. Сотер, всї присутні на торжестві посьвячення австро-угорські представителї, пп. А. І. Шіпман, А. А. Гірст, кількох сьвященників латинських і 38 сьвящеників руських, які з'їхали ся з ріжних сторін Америки на Филядельфійське торжество. Із сьвітських філядельфійців був І. А. Серафим. Підчас обіду з'явив ся також в товаристві Преосьв. Сотера, Ексц. Апостольський Делеґат, на обідї однак Делеґат не міг бути тому, бо в тім часї припадало посьвячене угольного каміня під римо-кат. семинар в Филядельфії. За те Ексц. Апост. Делеґат промовив дуже сердечно до всїх зібраних на обідї, особливо-ж до сьвящеників, загріваючи їх, щоби були добрими борцями за Христа, церкву і нарід, і бажаючи собі дочекати ще того часу, коли-б він міг бути на посьвяченю ще й другої катедри в Америцї. В часї обіду тоастував Преосьв. Владика Сотер в честь Ексц. Митрополита, о. К. Курилло вносив тоаст в честь Ексц. Митрополита дуже красно і поетично в імени сьвящеників; Ексц. Митрополит тоастував в честь австро-угорських представителїв, взявших участь в посьвяченю катедри. П. А, фон Нубер, ґенеральний конзуль з Ню Йорку вносив тоаст в честь Ексц. Митрополита, а знов Американець п. А. І. Шіпман тоастував на розвій гр. кат. церкви і добро руського народа в Америцї.

Цїле торжество посьвячення гр. кат. катедри в Филядельфії, Па. випало дуже славно і величаво і певно, що день 2-го жовтня 1910 р. буде важним днем в історії гр. кат. руської церкви в Америцї.

о. П. Понятишин.

*) Повисша стаття була призначена до попереднього числа „Свободи", позаяк однак насціла за пізно, коли вже число було замкнене, тому поміщаємо її тепер. — Ир. Ред.

Домова війна в Америцї.

В малесенькім місточку Вінтер, в стейтї Вісконзін живе чоловяга, про якого заговорили під пору всї тутешні часописи. Називає ся він Джан Діц. Має кусник землї, обіймаючий 80 акрів над рікою Thornapple. Ся його власність сусїдує з „Cameron Dam", землею, належачою до стейту та яку рентує компанія „Chippewa Lumber Co." Ся компанія від ряду лїт мала вічні непорозуміня з Діцом, по причинї спірного доїзду. Діц іменно казав, що дорога до складу дерева веде через його землю і по тій причинї жадав від перепущеня кождих 1000 стіп дерева оплати 10 цит. Коли-ж компанія супротивила ся тому, Діц ставав з карабіном в руцї на греблї і не пускав нїодного воза. Компанія пішла на судову дорогу і суд вислав шерифів до нього з наказом уступленя ся з греблї. Але Діц знав також тутешне право і — не позволив доручити собі судового наказу. Іменно не пустив нїодного шерифа до своєї хати, грозячи кождому сьмільчакови кулею зі своєї стрільби. А треба знати, що він є стрільцем першої кляси.

І такий стан тревав цїлих шість лїт. Діц брав від компанії цло, шериф один за другим резиґнував зі свого уряду не могучи йому доручити судового наказу, тимбільше, що ґубернатор стейту не хотів мішати ся в справу та висилати війско до здобутя „Cameron Dam". І кінець кінцем лишено його в спокою, тим більше, що загальна опінія була по його сторонї.

Аж ось перед пару тижнями склад дерева перейшов в руки иньшої компанії. Ся вислала чоловіка до Діца в цїли навязаня мирних переговорів, сей однак посварив ся з Діцом і дістав кулею. Тепер шестилїтна терпеливість стейту вичерпала ся. Порішено за всяку цїну здобути „Cameron Dam". Вислано кількадесять шерифів, узброєних від голови до пят, які — має ся розуміти — в відповіднім віддаленю обступити твердиню і хотїли зневолити ворога голодом до піддачі.

Облога заповідала ся досить довга, позаяк Діц правдоподібно сподіючи ся її, нагромадив у себе величезну скількість засобів поживи і амуниції, що міг видержати принайменче через цїлу зиму. Тай і шерифам вкучило ся тижнями лежати по борознах і ямах і вони порішили хитростю заняти кріпость. Звабили троє дїтий Діца в засїдку поза його землею, а позаяк сї боронили ся, вивязала ся стрілянина, серед якої всї троє дїтий поважно ранено і відвезено як полонників до Вінтер. Хлопець однак по дорозї втїк і доставши ся до обляженого дому, розповів про все батькови. Діц загрозив, що сам піде до Вінтер і відбере свої дїти зі шпиталю. В місточку настав переполох. Все вхопило за збрую, готовлючи ся відбити напад. І знов вмішав ся в справу ґубернатор та післав до Діца парляментаря, прирікаючи, що суд зовсїм безсторонно розбере його спір з компанією. Діц не згодив ся — не вірив в безсторонність суду. Тепер приступлено до правильної облоги хати, яка стоїть на горбку; навкруги нього є чисте поле в проміри кількасот ярдів а за сим, неначе величезні вали, маси будівельного матеріялу. Зблизити ся до хати в виду сего відкритого поля було немислимим зі взгляду на стрільби, якими була цїла родина узброєна. Правильна облога тревала вже кілька днів. Густо летїли кулї з обох сторін, аж наконець колисьто порішено припустити штурм. Однак напад відбито. Один шериф впав мертвий, другий тяжко ранений а рівнож і Діцови прострілено руку. Виглядало, що борба потреває ще місяцї. Аж ось нараз перед хатою являє ся наймолодша донька Діца з білою хустиною на жердцї. Наступив розєм а опісля по довших переговорах Діц піддав свою твердиню. Його з цїлою родиною арештовано і відставлено до Вінтер. Як показало ся, причиною піддачі була ся обставина, що жінка Діца сподїє ся сими днями зістати материю. Як завзята була облога сьвідчить про се факт, що в стїнах хати найдено нї меньше нї більше, тільки около два тисячі куль з шерифських карабінів. Проти цїлої родини виточено процес о мордество шерифа.

„SWOBODA"

(LIBERTY)
The Ruthenian Weekly
184 Hudson St.,
Published every Thursdav at 184 Hudson, St., New York, N. Y.

Published by
The Little Russian Nat'l Union of America.

Established 1893.

ANTH. CURKOWSKYJ, editor,
184 Hudson St.,
NEW YORK, N. Y.

K. KIRCZOW, manager,
184 Hudson St.,
NEW YORK, N. Y.

Terms: Two dollars a year.

Advertising rates frunished on application.

Entered as second-class matter December 21, 1906, at the Post Office at New York, N. Y. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода"

часопись для руського народа в Америцї і орґан „Р. Н. Союза", виходить що тижня в четвер і коштує:

в Америцї на 12 місяців $2.00
до стар. краю на 12 місяців $2.00
в Америцї на 6 місяців $1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листї, або через експресовий, або почтовий money order (мoнi ордер). Money order то є карточку, котру дістанете від почтара або аґента на експресовім офисї, пішлїть нам бо без того ми не годні гроший дістати.

Адрес:
„SVOBODA"
184 Hudson St., New York, N. Y.
Телефон 7074 Spring.

Дописи просить ся писати лишень на одній сторонї картки. Дописи непригожі до друку нищить ся, наколи з гори не було вазначено, що жадає ся її звороту і не було залучено марок на зворот.

Відозва

до всїх пп. Місцевих Орґанїзаторів Р. Н. Союза.

Отсим прошу всїх пп. місцев. Орґанїзаторів, щоби були так ласкаві, прислати менї свої докладні адреси і повновласти. Не маючи докладних адресів декотрих пп. місц. Орґанїзаторів, не міг я тому виплатити премій за місяць вересень.

Хто з пп. урядників або членів схоче занятись орґанїзацією своїх рідних братів Русинів, нехай сейчас зголосить ся до головного орґанїзатора. Пп. місцеві секретарі мають першеньство. Всї зголошеня мусять бути прислані найдальше до 30-го падолиста с. р.

З поважанем

І. Моранец,
Головний Орґанїзатор
1441 Emma Str., Chicago, Ill.

Проч з неграмотностію.

ВІДОЗВА
до Українцїв міста Джерзи Сіти і околиці без огляду і ріжниці їх партійности.

Дорогі Братя і Сестри!

Минули днї веселих забав, пікнїків і прогульок. Починають ся для нас робітників свобіднїйші днї, наступає пригожий час для праці над піднесенєм просьвіти серед нашого народа, і заразом з тим над поліпшенєм долї та нашого невідрадного положеня на американській земли. І певно, коли хто докладно приглядав ся житю наших переселенців в Америцї, той мусїв нераз зауважати біду і нужду між тими людьми, котрі не знають нї читати нї писати. І сумно стає, як бачить ся нераз, коли такий неграмотний зайде в иншу дільницю міста: тут він вже пропав. Стріт-кари будуть йому попід ніс ходити в ту сторону де він мешкає, але він не сяде на ню, бо не знає розріжнити написи і боїть ся, щоби де в безвісти не заїхав. І буде так ходив з кавалком паперу від одного до другого. Або буває нераз і таке, що неодин ходить з пару тижнїв за роботою і тяжко йому де подибати. Аж нараз зайде до якоїсь фабрики, спитає ся про роботу і тут скажуть йому, що єсть робота, бо бачать, що хлоп здоров і добре виглядає. Роботу сейчас дістане, тільки кажуть йому виповнити попеpед кавалок паперу (Declaration). Ну і щож? Наш чоловік видивить ся на той папір, оберне кілька разів, стисне плечима і поставить назад на стіл та забирає ся і йде. І много, много таких фактів назбирало би ся, як наші переселенцї бідують через се, що не знають письма. Але не на се тут місце.

Щоби тому лихови хотяй в части зарадити, то Товариство „Руський Молодечий Клюб Поступовий" в Джерзи Сіти, Н. Дж. уладжує вже другий курс „Школи для неграмотних," котра розпочала ся вже дня 26-го октобра с. р. і тревати буде до дня 30-го марця 1911 р. Школу для неграмотних провадить один з товаришів, д. Ст. Костів, в церковній гали при ул. Sussex cor. Greene. Шкільні дни суть: понедїлок, середа і пятниця (три рази на тиждень) завсїгди від 8-ої до 10-ої год. вечером.

Тому повідомляє ся всїх без ріжниції віку і пола, щоби приходили як найчисленнїйше в висше згадані дни. І не встидайте ся, Братя і Сестри, що Ви може вже старші віком а єсьте неграмотні, але нехай се буде власне для Вас славою, що Ви рвете ся до просьвіти хоть старші, щоби зрівнати ся з другими цивілізованими народами; горнїть ся до науки, тим більше, що за так дорогий скарб не жадає ся від Вас анї одного цента заплати, хиба лише охоти до книжки. А будьте певні, що праця Ваша даром нїколи не піде.

Заразом від 23-го октобра с. р. почали ся популярні щонедільні виклади, метою котрих буде в приступний спосіб подати відомости зі всїх ділів знаня. Пополудневі недільні виклади будуть якби людовим унїверситетом, уладженим на взір старо-краєвих.

Кождий виклад творити буде цілість, а кілька викладів, один по другім наступаючих, буде звичайно лучити ся в одну серію. Першою серією буде серія викладів з ґеоґрафії: 1) Про ґльоб; 2) Вплив сил атмосферичних на кулю земську; 3) Розміщенє людської раси; 4) Ґеоґрафічне положенє українських земель. Ряд сих викладів подавати буде тов. Ст. Костїв.

Прелєґентом до викладу з гігієни буде о. А. Улицкий. Дальших прелєґентів, як також теми їх викладів оголосить ся пізнїйше.

На сї виклади повинні приходити як найчисленнїйше не тільки неграмотні але і грамотні, бо всї можуть з тої науки скористати.

Стефан Милянович,
Предс. Тов. Р. М. К. П. і школи неграмотних.

Дм. Андрейко.

„Pro bono suo".

(Дальше.)

ДЕ-ЩО О ВИХОВАНЮ ДЇТИЙ.

З домашним нашим житєм є безперечно тїсно звязане і вихованє дїтий. Не маловажне і не легке то дїло — якби кому може здавало ся; противно, сьміло скажу: се найважнїйше і найтруднїйше дїло в житю чоловіка! Тому не від річи буде, коли над сею справою застановимо ся троха і ширше і глубше.

Вихованє дїтий — то головний провідник в їх будучім житю і перший товчок їх долї, а в слїд за сим — то підвалина і народних суспільностий та їх будучности.

Кождого з нас виховали: годували, одягали, — тай ми виросли!... А чиж се така велика штука?! — неодин скаже... Правда! Но, чи ми, з таким нашим вихованєм, живемо як другі? Чи дорівнуємо ми другим?... Тай чи зможемо коли дорівнати?!... Нїколи! Бо наше вихованє не було як слїд, не було як у других!.. Тож не маймо надії, щоби і наші дїти, при такім самім вихованю, як наше, добились коли чого лїпшого, як ми. І єсли хочемо добра — як вже не для нас, то бодай для наших дїтий, — так конче мусимо повести вихованє наших дїтий иньшими як до тепер стежками.

Думав-би хто, що всїх дїтий можна одним і тим самим способом виховувати. Нї! Сам розум, досьвід житя тай педаґоґія учать, що иньших средств і способів вихованя належить уживати для дїтий н. пр. живої і веселої вдачі, а иньших для дїтий повільних, задумчивих, сумовитих; иньше прийде ся нам виховувати дїтий царя, а иньше дїтий невільника; дїтий богача, а жебрака; коротко сказавши: методу вихованя дїтий мусимо приноровляти до вроджених свойств, до личних відносин і до цїлий житя кождої одної дитини. Тому то нема у сьвітї одної незмінно принятої методи, нема певної унормованої системи, нема сталих правил і приписів, після яких буквально можна-би вести вихованє всїх дїтий; маємо тільки наукою, досьвідом і практикою зібрані вказівки тай ради, якими належить послугувати ся при вихованю дїтий. І не пізнанє та множество, але тільки удатний добір, умієтне і розумне застосованє та точне перестерiганє тих рад і вказівок можуть спричинити пожаданий успіх сеї моральної працї. Тому, не буду я тут вичисляти сотки практикованих і непрактикованих книжкових рад і вказівок, і не буду поучати якби кому якраз належало свої дїти виховувати, — а тільки наведу що головнїйші і для нашого народу потрібнїйші і пожиточнїйші, та досьвідом житя вже випрактиковані уваги, а кождий родич нехай розгляне ся в них добре і використає в своїм домі те, що уважатиме для себе і для своїх дїтий за відповідне, потрібне і пожиточне.

Вихованє дїтий полягає на тім, аби вщіпити в них самі добрі свійства і прикмети, а викорінити їх хиби норови і тим чином повести їх на дорогу до чесного і людяного житя. Сего доконати можемо перед усім живим приміром; відтак вщіплюванєм висших чувств, щоденнїм поведенєм, призвичаюванєм, поучуванєм, заохотою і нагородою, пересторогою, упімненєм а в конець і карою.

Живий примір.

Дитина від перших днїв житя цїкавить ся уже всїм, що тілько її окружає; а цїкавить ся найбільше тим, що сама видить або чує. І нїчо не вражує ся так глубоко в душу і в память дитини, як те що вона сама видить або чує. А душа дитини дуже чутка, память дуже бистра; що раз там вбє ся, не скоро і не легко вже затирає ся. Тому то живий образ, живий примір — то найлїпше і найпевнїйше средство при всякім виховуваню і научуваню... Дитина інтересує ся всїм, і з великою увагою обсервує всьо, що тільки підпаде під її змисли; і все те прийме у свою душу, без зглядy на те, чи воно добре, чи зле. Тож, о кілько добрий примір є для дитини моральним кормом і лїком, о тілько знов злий примір є для неї душевним нежитом і отруєю!...

Само перше твоє, батьку і мати, житє, твоє поведенє, твої вчинки, твій кождий крок і рух — обсервує, переймає і наслїдує вірно твоя дитина; гляди-ж добре, чим те все для неї.

Ведеш, ти, житє християньске: відмавляєш щоденні молитви, ходиш до церкви, сьяткуєш недїлї і сьвята і т. п. — то і твоя дитина пійде звичайно в слїд за тобою; не знаєш ти, нї Бога, нї віри — так не надїй ся, щоби твоя дитина таке-що знала...

Живеш, ти, в дома прилично і чесно, в любові, спокою і згодї, в працї ощадности і запобігливости, — то і твоя дитина шукатиме колись і у себе дома такого житя; любуєш ся ти в піятиках і гулятиках, в сварнях, проклонах і бійках, — то і твоя дитина не буде такого житя встидати ся.

Шануєш ти, і поважаєш других, знаєш калїку і жебрака, не висьміваєш, не обмавляєш ближних, — то і твоя дитина пійде тудою; допускаєш ся ти всяких переступств против ближних, — то і твоя дитина нїчого такого не стрівожить ся.

Поводиш ся ти з чувством і серцем з домашною нїминою, — то і твоя дитина не вчинить худобинї пакости і кривди; твердий ти, невирозумілий і жорстокий для безрозумного сотворіня, — то і твоя дитина буде в сїм зглядї камяного серця, нелюдська...

Не меньшого значіня в вихованю дїтий є і живий примір з оточеня н. пр. злі товариства:

..Пристає твоя дитина з гарними, приличними, під кождим зглядом добре вихованими, примірними дїтьми, — то вона там певно не зіпсує ся, коли в чім не поправить ся; зносить ся вона з дїтьми — уличниками, під кождим зглядом морально зіпсутими, — то і твоя дитина не остоїть ся там в добрім.

Зайде твоя дитина в товариство чесне, — нїчо злого там не грозить її; знайдесь вона між людьми неморальними, — легко заразить ся гнилею...

І не много поможуть всякі твої поученя, закази, прогрози і кари, і то так в першім як і в другім разї. — єсли не усунеш злого живого приміру. Злий примір, зле товариство не одного і найлїпше вихованого молодця, не одну і найкраще проваджену дївчину — зведе на бездорожа, в гниль і болото...

Тому, стеречи дитину перед злим приміром перед злим товариством, — то найперший і найсьвятїйший обовязок родичів...

Вщіплюванє висших чувств.

Щоби ви, родичі, могли з успіхом свої дїти виховувати, то мусите само-перше позискати їх любов, довірє і пошану; без тих чувств майже немислиме домове виховуванє дїтий. Єсли ваша дитина, не любить вас, вам не довіряє, вас не шанує, — то даремні ваші заходи і з'усилля, злишні ваші поучаня, упімненя, погрози; все те відібє ся як горох від стїни і з ваших найлїпших бажань дитина не схоче користати. Коли-ж вас дитина любить, шанує і вам слїпо довіряє, то при її вихованю непотрібні вам упімненя і кари, а вистарчить добре слово... Тому ті чувства передовсїм належить вщіпляти і вкоріняти в серцях ваших дїтий.

Коли будете свої дїти — як то кажуть — дїлом і словом любити, з ними сердечно, лагідно приязно, впрозуміло і справедливо поводитись, та їх дитинячі потреби, вимоги і похибки узгляднями, то певно, що і вони вас, цїлим дитинячим серцем, щиро полюблять. Противно, зненавидять вас дїти, коли будете супроти них дїлом чи словом несправедливі, для них неприступні, нечулї, зимні...

Приміром:

Рубав батько дрова а Василько бавив ся коло него: „Іди но винеси води напити ся" — сказав отець. — Василько скочив мигом у хату, взяв збанятко тай притьмом до недалекої керничкики, щоби принести „татусьови" зимної і сьвіжої водицї. Добіг... набрав!... Біжить що сили назад, та туж перед батьком завадив ногою о полїно, упав, і — збанятко в куснї розлетїло ся... „О, ти непотрібне! Вганяти, то знаєш як слїд, а послужитись тобою не можна навіть в такій дурницї!... Іди до чорта — най не дивлю ся на тебе!" — і трутив злісно хлопчину..

Малював Петрусь коника, чи там що, майже цїлий вечер. Добачила сей малюнок Марійка і— нуж дерти ся за сим... „Татусю, скажіть що Марійцї!" жалував ся з плачем Петрусь... „Я ти ту скажу!.. Дай її сейчас, бо ти ся всього зараз відхоче!" розсудив батько...

Хтось обтряс до чиста грушку в садку. — То певно ти, шибенику! — крикнув батько і — давай бити хлопця.

— Татусю, не бийте! Бігме то не я! я навіть не був дома! — плакав невинний хлопчина.

— Як не ти, то певно твої кумпани, лайдаку! — і дальше сипав бобу...

Опісля показало ся, що се зробив якийсь волоцюга. Ось справедливий батько, гідний любови своїх дїтий!..

Мала Орися побачила суницї в садку. Збирала їх пів дня, радуючись, що дасть їх мамусї, як вернуть з поля з роботи. Мати вернула а Орися сейчас, з палаючим радостію і любовю лицем, несе своє горнятко з суницями: „Нате вам, мамуню, то я вамназбирала!" — „А, дай менї чистий спокій з твоїми суницями! — відказала, чогось гнївна і невдоволена „мамуся"... Орися відійшла в кутик зі своїми суницями і— з жальом в серденьку, та зі слїзкою в оченятах...

Убрала мати малу Ганю в біленьку спідничку. Щей наказувала: „уважай Ганусю, не поваляй ся зараз!" Побігла Ганя на улицю, бавила ся, тай — як то дїтям часто трафляє ся — нехотячи упала в болото. З плачем вертає Гануся у хату. І словечка не мовить а тільки благально глядить в мамусині очи...

— Зла мама вибє... а добра: поучить, поцїлує тай перебере в другу.

Або ось:

Вернув батько з роботи. Втішений Івась прибіг до батька, та давай цїлувати руку. „Відчепи ся від мене! Не даш менї спокійно і у хату війти, та бодай відсапнути!... Відійшов Івась в кутик, і не сьміло та з жалем глядів на свого „татуся".

Иньший батько вернув також з роботи, змучений. Єго Никольцьо прибіг сейчас — як звичайно — до батька тай... вже на колїнах татуся пестить ся... „А дайже, Никольцю, спокій татусьови! Видиш, що татусьо змучений! відізвала ся мати. — „Нехай там жінко! та то дитина!" — відказав батько. І притулив Никольця, поцїлував в головку а відтак пустив ущасливленого хлопчика, від себе.

Єще иньше:

— Татусю, я вже научив ся свою лекцію! Позвольте менї побавити ся хвилинку з Івасем в коники!

— Я ти тут дам дерти чоботи! О, диви: єму бавити ся ще в коники! Анї важ менї ся рушити кроком з дому! — відрізав з гнївом батько.

Або:

— Татусю, дивіть як вивірочка їсть горішок!

— Та диви ся, як-єсь не видїв! — відповів отець обоятно.

Не пійшов вже більше сей хлопець до батька о що питати ся.

Ось, як то можна при тій самій нагодї вщіпити у дїтий або любов, або ненависть.

Подібним способом розбудимо у наших дїтий довірє і пошану, або впрост противні чувства. Дури своїх дїтий хотьби в жартї, а щей висьмій їх слїпе довірє і їх несьвідомість, оповідай їм дїла неможливі і неправдиві, не додержуй даної обітницї, то за кождим разом ослабиш, а в конець цїлком втратиш у них довірє. Покажи їм свої блуди, неумістности, переступки; оповідай свої сваволї і вибрики з молодих лїт, розказуй, наказуй, грози їм часто оттак на вітер; — а втратиш повагу і пошану у дїтий.

Ось н. п.:

Покарав батько дитину а мама:

Одна, жалуючи: „О той татусьо!. Не добрий татусьо!... Ми єму... Тихо вже, тихо, не плач! — відтак поцїлувала і.. дала цента на кенди.

Дуга-ж: „Що, дитинко? Тебе татусьо покарав?! Гнїває ся на тебе!... Хойцї! Цьомай тата рудцьо!" Дитина поцїлувала тата тато поцїлував дитину і щей — також дав цента на кенди!..

В однїй хатї клячить і плаче пустїй хлопець. Застає се тато і не розібравши що зайшло, розсудив: „Жінко, казав я тобі вже нераз: не бий менї дитини!. Ходи сюди любчику!" Любчик притулив ся до тата, а мамі — язик позакав.

В другій хатї: Клячить і плаче пустїй хлопець. Застає се тато лагодить: „Ти, синку, вже знов чимсь провинив ся мамусї! Встань! Ходи зі мною! Жінко, даруй Івасеви той раз кару! Івась вже того більше не зробить! Правда Івасю? Поцїлуй-ме мамусю в руку! Хлопчина поцїлував мамусю в руку, мамуся єго десять раз в головцю і письо і — всьо добре.

Один батько: „Михасю, учи ся пильно, то куплю тобі коника". Михась дїйсно учив ся, був перший в клясї і коника — не дістав. На другий рік, хоть знов обіцяв батько коника щей і візочок — та Михась, мов не той самий хлопчина поводив ся з школї.

Иньший батько: „Дїти, котре буде пильно учило ся, дістане

щось на Сьвята!" Варварка учила ся красно, а Никольцьо занедбував ся таки добре. Прийшли Сьвята: Варварка дістала велику ляльку, а Никольцьо — великого коника. На другий рік вже і Варварка не так пильнувала ся в науці!..

Иньший ще: „Діти, котре буде пильно учити ся, дістане щось на сьвята!" Ганнуся учила ся красно, — а Михась занедбував ся таки добре. Прийшли Сьвята: Ганнуся дістала велику ляльку, а Михась—образочок, от від напасти! На другий рік і Михась учив ся пильнійше, щоби дістати бодай — коника.

Ось як знайдемо у дітий наших довіре і пошану, — а як ті чувства втратимо.

(Дальше буде).

Правдива сензація.

Вичитавши у двох числах ,,Свободи" запросини на перший український баль в Пасаїку — мимо тяжких часів, та всяких предвиджених і непредвиджених клопотів, постановив я заглянути на згаданий баль. Цікавило мене дуже переконати ся на власні очи, о скілько Пасаїцка Русь скацапщила ся. Охоти додав мені наголовок (,,Сензація") запрошеня. Прийшов 15. жовтень — а тут на лихо спонукують мене мої бизнесові клопоти виїхати на контри на цілих два дни. Мимо всяких перешкод і тарапатів, я встиг таки приїхати до Пасаїку і точно о 8-ій годині вечером, опинив ся вже на гали п. Петра Ковальчика, угорського Русина, чоловіка дуже статочного старшого віком і незвичайно богатого у досьвід житя, хотяй і в маєтку не поскупив йому Бог. Входжу на галю і остовпів — виджу ясно, що я попав не там; де хотів — хотяй строї дівчат, поведенє гостей а в кінци чиста народна бесїда переконували мене збентеженого, що я трафив таки добре. Єще не конче добре з'орієнтованого, пробуджує знов зі сну гарний сьпів на гали: наша молодїж, хлопці і дївчата збивши ся мов громадка невинних голубів у гурток, а між ними сьвященник, заінтонували наші любі патріотично народні пісні. Залунала пісонь ,,Соколи, Соколи, ставаймо в ряди". Серце заворушило ся у старечій груди, горяча молодеча кров ударила в поморщене від злиднїв і клопоту лице, цїле тїло мов електрикою стрясла дрощ, розбуджуючи всї заспанї, притуплені пориви до нового житя, до борби о лїпшу долю.

Народа на сали велика сила, не помилю ся, як скажу до яких 400 душ, все веселе, живе, а при тім всім поважно настроєне. — Се молода Русь Пасаїцка мов сфінкс двигає ся маєстатично з закацапщених румовиск, зацофаня, ренеґатства та брехнї. Не чути на гали анї одного слова ,,да", ,,что", ,,как" — всюда звучить наша рідна руська мова — без домішок паламарщини та дико перекручованих на російське рідних материних слів. Заграла знова музика коломийку. Пари летом степового вітру пустили ся в танець — кождий з житєм, з енерґією, кождий і кожда мов у своїм рідним селї.

По скінченім танцю, розляг ся знова звук нашої патріотичної сильно між народом спопуляризованої пісні ,,Не пора, не пора Москалеви й Ляхови служить!" Слези радости заплили очи і покотили ся по лици. Богу дякувати, що нарід сьпіває ,,не пора служити Москалеви і Ляхови", — сьпіває і дїлами пре ся до висвободженя з під чужого ярма.

Се для мене було правдивою сензацією; бо як би я був наочно не переконав ся, нікому не дав би я був віри, що пасаїцка Русь воскресне. Ошоломлений незвичайним явиском пробудженя пасаїцкої Руси, пригадав я собі, що мій трен має відійти за 1½ години. Треба вертати домів, але бути в Пасаїку і то на першім українськім бали, та не довідати ся від інтересованих про подробиці оґанізації молодої парохії булоб сьмішно і грішно. Тож приступаю до найбільше інтересованого в справі орґанїзації молодої громади і прошу о деякі інформації. Бесідник з одушевленєм розповів менї про поступ орґанїзації, згадав про трудности більші як звичайно у таких випадких, розповів про тактику ренеґатів і їх діявольську аґітацію, та закінчив словами: ,,ceterum censeo schismam deleturam esse". Захотіло ся менї поговорити єще зі старим п. Ковальчиком, властителем галї, а сей сказав менше більше таке: ,,я старий вже чоловік і перебув не одно лихо, але такого брутального поведеня з Русинами, як було туь в Пасаїку з ріжних сторін і від ріжних удаваних приятелів робучої маси, я не видів у нї одного народа. Я все своє говорив і говорю, що коли галицькі Русини з'орґанїзують ся у одну церковну громаду і то гр. католицьку, то будуть творити найкрасшу руську орґанїзацію в тім містї". Почекавши єще пів години на гали — з жалем в серцю мусів від'їхати на Erie depot. Що молода церков мусїла мати з балю красний дохід, о тім нема сумніву.

Гість.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАР.

Жовтень.

27	Ч	Параскеви
28	П	Лукіяна
29	С	Льонґіна сотн.
30	Н	Андрея
31	П	Луки єв.
1	В	Падол. Йоіла
2	С	Артемія вмуч.

— Признанє для українських видавництв. Українські популяризатори отримали премії на сільсько-господарській і промисловій виставі в Катеринославі. Петербурському „Добродійному товариству видавання дешевих і корисних книжок" котре видало більше як півсотні книжочок для народу з ріжних галузей знаня, признано малу золоту медаль, видавництву „Український Учитель" за виданє протягом 2 літ більше як 30 прекрасно уложених і дешевих брошур науково-популяр. і белєтристичного змісту — велику срібну медалю. Такі срібні медалї отримали також книжки з области сїльського господарства видання Е. Чикаленка і покійного В. Доманицького. Книгарни „Київської старини" і В. Корольову признано малі срібні медалї, а кооперативному журналови „Наше Дѣло" бронзову. Рішали в тих справах головно Великороси, котрі як люди безсторонні і досьвідчені уміли належно оцінити корисність українскої популярної літератури. Супроти того факту крик наших „Москалїв" зпід Куликова і Бродів про „непотрібні і незрозумілі" для народа українські книжки представляєть ся в відповіднім сьвітлї.

— „Український людовий театр" повстав у Львові на статутах і заходом „Руської Бесїди". Тепер складає ся з аматорських сил і буде давати правильно народні представленя раз на тиждень що недїлї у Львові.

— Довговічна родина. У Відни померла сими днями Катерина Люстіґ, проживши 112 літ. Була донькою бідного купця на Угорщинї і в 1806 р. вийшла замуж за кравця в Тап. з котрим прожила 75 літ. Чоловік її помер в 105 р. житя. Люстіґова мала 10 дітий, з котрих жиє ще четверо. Найстарша донька, уроджена в 1822 р. жиє в Будапешті, син, уроджений в 1830 р., був шевцем, а другий син, уроджений в 1832 р., комнатним малярем. В 1907 р. Катерина Люстіґова переселила ся до Відня і мешкала тут до послїдного часу у наймолодшого сина, торговельного аґента. Була веселої вдачі вставала рано, визначала ся добрим апетитом і при обідї пила все склянку пива. До послїдного часу жила без очиць. Довговічність є дідичною прикметою в її родині. Бабка її по матери жила 123 літ, мати її батька 110 літ; оден її брат жив 91 літ а сестра 90.

— Двайцять найбільших міст. Після найновійших статистик ріжних країв двайцять найбільших міст на сьвітї ідуть в такім порядку: На першім місци стоїть Лондон з 7,450.000 мешканців, а по нїм Ню Йорк, що має поверх 4.500.000 мешканців. Дальше мають: Париж 2,745.000, Чікаґо 2,166.400. Берлїн, 2,103.-000 і Відень 2.021.000 мешканців. Низше двох міліонів мешканців мають: Петербург 1.550.-000, Філядельфія 1,533.000, Москва 1,412.000 і Буенос-Айрес 1.147.000. З великих міст, котрих населенє не доходить міліона, стоїть на першім місци Калькута з 993.000 мешканців. Дальше ідуть Бомбай з 978.000, Бірмінґен з 875.000, Гамбурґ з 866.000 Ґлесґов з 860.000, Будапешт з 812.000, Ліверпуль з 763.000, Каїро з 693.000, Менчестер з 649.-000 і Ріо де Жанейро з 636.000 мешканців.

— Арештованє польских повстанців. В Кракові арештувала поліція молодих Поляків, котрі є з Росії, з колишного королївства польського. Проживаючи в Кракові, сї молоді Поляки, як показалось робили приготованя до повстаня. Знайдено у них при ревізії богато револьверів, карабінів і всяких инших военних приладів, а між ними полеві телеґрафи і телефони. Деякі з арештованих займали ся також шпіґунством на користь Росії. Сї масові арештованя закордонних Полявів, викликали велике здивованє між Поляками.

— Відсиджуючий в вязници в Женеві (Швайцарія) досмертну вязницю анархіст Люченї, що свого часу замордував австрійську цїсареву, Елисавету дістав помішаня ума. Усї річи, які находили ся в його келїї поломив на куски а в пару днів пізнійше, використавши хвилину, коли зістав ся без догляду, повісив ся.

— В місцевости St. Paul, Minn. і Johnstown, Pa. мають бути заложіні в найкоротшім часї нові австрійські консуляти. Рівнож такі консуляти в Новім Йорці і Шікаґо мають бути побільшені. Австрія порішила тепер лїпше опікувати ся своїми горожанами, а передовсїм робітниками в Пенсильвенії, яким на случай якогось нещасного случаю прислугує право відшкодованя. Тому в Пітсбургу буде установлений при консуляті спеціяльний лоєр, що має наглядати над робітницькими справами. Коли се зарядженє покаже ся хосенним, будуть установлені такі самі лоєри і по других австр. консулятах.

— Після послїдних вістий европейські держави на чолї з Анґлією і Німеччиною порішили узнати нову републику, Португалїю, з хвилею, коли покаже ся, що новий уряд станув сильно при кермі держави. Рівночасно внутрішні відносини в Португалії заострили ся. Именно сї полки війска, котрі помагали до званя королївства, стремлять до сего, щоби сотворити війскову диктатуру. Теперішний уряд, щоб позбути ся небезпечн. елєменту, порішив розіслати жовнїрів з сих полків на 4 місячний урльоп з повною платнею, однак жовнїри не хотять на се згодити ся. Сам міністер війни був приневолений ходити по касарнях і успокоювати.

— В стейті Колорадо сими днями впав сніг і зима там почала ся вже на добре. Рівнож і в Канаді почали ся сильні морози.

— В Філядельфії тисячі робітників в зелїзних заводах покинуло працю домагаючи ся ограниченя годин праці та як найменчу платню 36 центів за годину. Тепер вони працюють по 10 годин денно а зарабляють лишень по 10 дол. тижнево. Вони з'орґанїзували ся в юнію та жадають юнїйної платнї та робучого дня.

— В ночи з 23 на 24 с. м. навістив полудневу Італію страшний оркан. Передовсїм потерпіло місто Неаполь від вихру і дощу, який лив струями. Шкода виносить міліони. Цїлий край довкруги спустошений, винниці, дерево, хати, мури, плоти — усе повиривано і розсїяно на всї сторони. Як побіжно обчислено, оркан вбив до 200 людий.

— Після остаточного обчисленя державних урядників недавні пожари лісів в Монтанї і Айдаго знищили дерева в лїсах вартости 15 міліонів долярів. В однім тільки дистрікті Clearwater згоріло дерева біліон кубічних стіп. Загалом в обох стейтах вигоріли ліси на просторі 750 тисяч акрів.

— Мимо зливних дощів в послїдних днях в дуже богато місцевостях всхідно північних стейтів панує величезний брак води до питя. Фармери суть приневолені привозити воду з далекої віддалї а богато фабрик задля браку води може працювати лишень половину дня.

— Голосний процес Др. Кріппена, Американця, який в Льондонї замордував свою жінку і за яким детективи стежили буквально „через пів сьвіта", заки його арештували в Канаді, закінчив ся онодї в Льондонї. Судії присяглі по півгодинній нарадї узнали його винним, в наслїдок чого засуджено його на смерть через повішенє.

— Як же тобі в школї?

— Та все булоби добре, колиб не учитель.

— А що він?

— Та він сам не знає нїчого і завсїгди мене питає, а я так само не знаю, що йому сказати.

На прив. укр. ґімназію в Збаражи жертвували

I.

Марія Остапчук 4 дол.; І. Майовецкий 3 дол.; М. Рудніцка, Г. Баблик, Г. Опацкий, П. Бораковский, М. Табака, Л. Паєнчковский, М. Шміґельска, Р. Голубович, М. Табака, Д. Комендат і С. Гудима по 2 дол. — М. Кінжерский 1.50 дол. — А. Микитюк, Т. Пастушенко, Ю. Цебриньский, Е. Станіславска, Настя Самотіс, Текля Карвацка, А. Прокопович, Д. Феськун, С. Бойко, Анна Лемешка, І. Станькевич, І. Кінах, А. Студніцка, Анна Бойко, Варвара Мандрик, Текля Комендат, І. Хрін, А. Богачик, М. Диновский, І. Ґонта, Параня Данилевич, Т. Риґель, Марта Книш, Розалїя Вальків, О. Загоруйко, П. Івасько, Ф. Єнзіровский, Д. Батюк, Анна Робак, В. Копцял і Антонєвич по 1 дол.

На весїлю у д. Опацкого зібрав А. Микитюк дол. 2.10, разом 63 дол. 60 ц., за які вислано 318 корон на руки Д-ра Білїнського в Збаражи.

Сердечно дякуємо жертводателям, та кличемо:

ЗБАРАЖЧАНЕ!!!

тисяч корон мусить дати Ню-Йорк на ґімназію в Збаражи!

В 39-ім ч. ,,Свободи" було оголошено зібраних на сю цїль . . . 335 Кор.
тепер . . 318 Кор.

Отже вислано разом 653 Кор.

Тов. „Подїльська Січ."

II.

На хрестинах у п. В. Костецького жертвували на прив. укр. ґімназію в Збаражи пп.: В. Костецький, п-а Т. Паздрій, А. Савка, І. Тишко, А. Гунька, І. Биць, Н. Доктор, П. Парніцкий і П. Гаврилів по 1 дол. — О. А. Улицкий і С. Гладкий по 50 цнт. — К. Киpчів, А. Ґела, А. Кічак, М. Смакула, С. Левицкий і J. Easton по 25 цнт. — Н. Цїцюра 15 цнт. і І. Жила 10 цт. Разом $11.25.

Гроші ті вислано на руки Д-ра Білїнського в Збаражи.

Всїм Вп. жертводателям щире спаси-Біг!

Позір, Братя Русини з Юнґстону і околиці!

Дня 29-го октобра 1910 р. відограють молодці юнґстонської парохії дуже красну театральну штуку під загол.

Семе не вкради

в Словенській школі на Watt Street.

По представленю буде Концерт і ,,фантова льотерія." — Початок точно о 7-ій год. вечером. Вступ від кождої особи 25 цнт. Крісла першорядні 30 цнт. Всїх дооколичних Русинів просить ся о ласкаву участь, понеже весь дохід призначений на гр. кат. церков.

F171 КОМІТЕТ.

Перт Амбой, Н. Дж.

Парохія Перт Амбой церкви Усп. Пр. Бог. буде обходити дня 30-го с. м. в неділю торжественне посьвяченє павука церковного. На се торжество має честь сим запросити всї Братства як також всїх ч. Русинів і Русинок з дооколичних і найдальших плейзів, належачих до тутейшої парохії.

Комітет церк.

Вечером сего дня аматори відограють в гали церковній комедію з маломіщанського житя:

Перше повмирали а потім повінчались

або

ЗАРУЧИНИ ПО СМЕРТИ.

ОСОБИ:

Осип Федоренко	п. Дмитро Степась
Сергій, його син	п. Никола Колодій
Е. Квашницька	п-ї Ю. Зволиньска
Маруся, її донька	п-а Марія Кінах
Тонько, її син	п. Грыг. Маслій
Марта, кух. Федоден.	п-а Марія Мощар
Іван, сл. Квашницької	п. Грит. Пелех

По сїм відсьпіває хор кілька пісень.

Режісер: п-ї Ю. Зволиньска.
Діріґент: п. Ол. Лаврів.

ГУМОРИСТИЧНИЙ КУТИК.

— Жінко, дайно хоч порцїйку горівки!

— Не можу любчику, бо лїкар тобі заборонив.

— Ну, то бодай пів порцїйки.

— І то не можу.

— Ну, то задзвони хоч келїшком то менї лекше стане.

Їде чоловік возом і здибає жінку, що несе клунок тай каже до неї:

— Сїдайте, бабусю.

Сїла жінка, та не кладе клунка на віз, але тримає на плечах.

— Бабусю, та положіть клунок на фіру, так тяжко тримати.

— Нї, ґаздо, я вже рада, що ви мене взяли; я собі клунок і на плечах потримаю, буде коням лекше.

До всіх Вп. Секретарів і Орґанізаторів Відділів Р. Н. Союза.

Звертаємо отсим увагу пп. Секретарів, щоби не присилали деклярацій без виповненя сьвідоцтва лїкарського, яке находить ся на другій стороні деклярації, позаяк такі не будуть приняті. Члени понад 43 літ, мають предложити метрику або який инший доказ свого віку.

Рівнож при виповнюваню деклярації просимо на те уважати, щоби на деклярації було подано на яке посмертне член хоче належати перечеркненєм слова **цїле** або **половину** посмертне (ого), кілько має він і його жена літ, імя жени або якого иньшого члена родини, після того, кому член записав посмертне. Секретарі мають уважати, щоби член зазив якої єсть віри. Не вистарчає сказати, що член єсть Русин або рускої віри, бо таких маємо вже кілька.

Член, котрий не вміє писати, має зробити на деклярації пером знак хреста, уміючий писати має підписати ся власноручно на обох сторонах деклярації.

Місячні справоздання т. є. друки на жовтих картках, як також адреси нових членів прошу виповнювати і присилати враз з деклярациями і розметом.

Від Головного Уряду Р. Народного Союза в Америцї.

Від Головного Уряду Р. Н. Союза в Америці.

Розмет Р. Н. С. за місяць Вересень 1910.

Розхід за місяць Верес. с. р. єсть: За померших членів або їх жени і за випадки калїцтва.

Від.	47.	Михайлишин Лесьо ум. 1,8, '10	$1000.00
,,	33.	Стефан. Іван ум. 30,8, '10	500.00
,,	273.	Іваніцкий Михайло ум. 31,8, '10	1000.00
,,	117.	Турула Володимир ум. 3,9, '10	1000.00
,,	74.	Драґан Дмитро ум. 9,9, '10	1000.00
,,	111.	Подоляк Михайло ум. 9,9, '10	1000.00
,,	72.	Волошинович Іван ум. 12,9, '10	1000.00
,,	12.	Телеп Ксеня ж. Аксенія ум. 16,5 '10	400.00
,,	91.	Зузанна Секула ж. Мих. ум. 27,8, '10	400.00
,,	3.	Ева Іванцьо ж. Василя ум. 22,9, '10	400.00
	113.	Рилуер Іван	200.00
,,	96.	Якимець Семен	200.00
,,	13.	Тенча Осиф	100.00
		Разом виплачено запомог на суму	$8.200.00
		Платня головних урядників за Вересень	270.00
		Адміністрація Союза за Вересень	265.00
		Видатки XI Голов. Конв. І. часть	3.000.00
		Весь розхід виносить	$11.735.00

Розмет платить 12,854 членів на цїле посмертне (кождий по 86 цнт.) і 1788 членів на пів посмертного (кождий по 48 цнт.)

Крім того кождий член платить за орґан ,,Р. Н. Союза‘‘ по 10 центів, на Резервовий Фонд по 2 центи, на Народний Фонд по 1 центі, на Фонд Відних по 1 центі.

Член на ціле посмертне платить 1.00 дол. а на половину посмертного 57 центів.

Дм. Капітула, гол. предсід.

А. Шаршонь, гол. касієр. *С. Ядловский, гол. секр.*

Вступайте до Союза!

„Руский Народний Союз“ — принимає членів до 45 літ житя.

Вступне після лїт.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

В разї смерти члена кляси „А“ (шіле посмертне) $1000.00.

В разї смерти члена кляси „Б“ половину посмертного $500.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „А“ $400.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси "Б" $200.00.

Посмертне за дїти від $15.00 до $300.00.

В разї утрати а) обох очий, ніг або рук $1000.00.

б) одної руки, ноги або ока $200.00.

Єсли атець родини в шпитали божевільних, Союз платить що року родині $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союза.

Ч. 86. **КВІТ** $18.00

на вісімнайцять долярів, котрі п. Михайло Коваль отримав як посмертну запомогу по доньцї Марії з Головної Каси Руского Молодечого Союза в Америцї.

Northampton, Pa. 15. жовт. 1910

Михайло Коваль.

Сьвідки:
Троф. Онущак,
Mrs. Н. Онущак.

Від місцевого Уряду Руского Молодечого Союза в Америцї. Відділ 33.

Гавр. Онущак предс.,

Ч. 1517. **КВІТ** $333.32

на тристатрийцять три доляри і 32 центи, котрі п. James J. Haviland отримав як сир. часть по Йосифі Ґучик з Головної Каси Руского Народного Союза в Америцї.

Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америцї. Відділ 212.

Рух в відділах Р. Н. Союза.

LORAIN, O. Бр. Преображеня Гос. від. 286, відбуває тепер мітинґи місячні в першу неділю по 15-ім. Просить ся всіх членів сего відділу, щоб точно явились на мітинґи в означене місце і в означенім часї, бо в противнім разі член спізнивший ся заплатить 25 ц. а урядник 50 кари. — Ілько К. Васькович пр., Ілько Дудяк скр., Ів. Школьнїцкий кс.

PERTH AMBOY, N. Y. брат. сьв. Васил. Великого, від. 168 Р. Н. Союза подає до відомости всїм своїм членам місцевим і позамісцевим, що піврічний мітинґ відбуде ся дня 6 листопада 1910 р. в гали Ваверчака о год. 2-ій по пол. На сїм мітинґу предложить ся справоздане касове і буде ся принимати нових членів без вступного до братства а до Р. Н. Союза після Статутів. Кождий член має ся явити на мітинґу, бо єсли котрий член не явить ся підпадає карі 50 цт., а урядник 1 дол. — М. Даньків предс., Гр. Клим секр.

NEW YORK, N. Y. „Тов. Поміч в Чужинї“ від. 215 подає до відомости, що піврічний мітинґ відбуде ся дня 5. падолиста с. р., в суботу під ч. 46 Ave A. Будуть важні справи до полагодженя, длятого кождий член повинен явитись. При тім припоминаєсь, що залягаючі члени, наколи не поплатять залеглостий на сїм мітинґу, будуть виключені з Товариства. Неявивший ся член підпадає карі 25 цт. а урядник 50 цнт. — С. Кучма секр.

NEW YORK, N. Y. бр. Сьв. Володимира подає до відомости своїм членам, що піврічний мітинґ відбуде ся в суботу 29 октобра, в гали під ч. 167 E. 4 улиця в Ню Йорку. Початок точно о 8-ій год. вечером. Член неприбувший на сей мітинґ платить 50 ц. а урядник 1 дол. кари. — А. Денеґа сек. рек.

НОВІСТЬ!

Братство Сьв. Володимира в Найставн, Філядельфія, Па. запрашає Родимців на

ПОСЬВЯЧЕНЄ ПРАПОРА

котрого довершить Їх Преосьвященьство Кир С. С. Ортиньский в катедральній церкві в суботу 29-го жовтня о год. 6.30 вечером.

По посьвяченю всїх Гостий запрошає ся до Mercantile Hall, 849 N. Franklin St. де будуть виголошені промови, деклямації та сьпіви.

Відтак танцї та забави до год. 2.

Комітет.

Балї і Представленя

(Оголошене в сїй рубриці коштує: для бр. в Р. Н. Союзї і гр. кат. парохій по 2 цнт., а для всїх других по 4 цнт. від слова).

ДРУГИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ
устроює „Укр. Тов. Січ“
в СИРАКЮЗ, Н. Й.

в суботу, дня 5-го новембра с. р. в гали P. O'Day 1032 W. Fayette St., Syracuse, N. Y. Запрошуємо всїх Русинів і Русинок на наш Баль так місцевих як і позамісцевих де разом розпізнаємо ся і скажемо що лиш в лучности сила. Вступ 25 цт. Початок о 7.30 За добру забаву ручить

Комітет.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

відбуде ся на дохід Братства сьв. Апп. Петра і Павла в понеділок дня 7-го листопада 1910 р. в гали при латин. костелї сьв. Атаназія в Curtis Bay, Md. Початок о год. 7-ій вечер. Вступ 25 цнт.

Пошукуваня осіб

(Оголошене в сїй рубриці коштує по 2 цнт. від слова).

— Пошукую свого брата В а с и л я Х о м к о в и ч а. Перед 2 роками перебував в Cambridge, Mass. коло Бостон. Хтоби знав о нїм або він сам нехай пише до:

Гнат Хомкович,
166 Jersey St., Ansonia, Conn.

ГЛЯДАЮ

Марії Осїрак, моєї жінки, яка мене лишила забираючи з собою 6-лїтну дївчинку. Має 40 лїт, є низького росту, чоло високе. Хтоб знав що про сю, або вона сама, нехай зголосять ся до:

Nik. Osirak,
616 Ransom St., Plymouth, Pa.

Про спосіб приготовленя і подаваня страв у Китайців.

На улицях Ню Йорку і инших більших американських міст нераз спотикаємо косооких Китайців, що у питомих їм кафтанах і патинках з довгою косою мовчаливо і спустивши голову до землї, скоренько минають улицї міста.

Не один з нас побачивши перший раз у житю жовтого Китайця, якого у нас в Галичинї майже неможливо побачити, навіть не подумає, що китайський нарід, який разом з нами прийшов глядати щастя і красшої долї у тім вільнім краю Вашинґтона, мимо свого поганого вигляду, мимо своєї заскорузлости і нехлюйности вже тисячі лїт перед Христом мав високу культуру і просьвіту, знав про штуку друкарську, про виріб паперу, про порох стрільничий і про инші річи, які Европейцї доперва кількасот лїт по Христї відкрили і почали уживати.

Длятого не від річи буде і нам познакомитись дещо з їх способом житя, звичаями і обичаями.

Як готовлять собі їду ті косоокі люди запитає неодин? Чи потрафлять вони, що по людськи зварити? На се відповідмо, що Китайці з уродженя кухарі. Коли у нас Українців або инших народів на тисячу мущин з певностію не знайдесь богато таких, що уміли-би порядно і смачно зісмажити яєшницю, або порцію стейку, то у Китаю потрафить се кождий від найбіднїйшого, до найбогатшого. Коли-б китайський заводовий кухар не міг собі дати ради зі зваренєм обіду, то може йому у сїм цїлком певно і добре допомочи стоячий на розї улицї бідний і обдертий „кулї“ себ-то китайський робітник, бо так їх там зовуть. Також знає се кождий, що мав до дїла з китайськими кухарями, будьто у їх вітчинї на далекім Сходї, будьто на кораблях, будьто з тими що заняті суть як кухарі у европейських більших ресторанах, що китайські кухарі далеко скорше потрафлять навчитись варити усякі найвибагливші европейські страви, як заводова европейська куховарка. Сей змисл куховарський у Китайців тим дивнїйшим видаєсь, що приготовленє страв у Китаю є так просте, що при тім не богато можна навчитись з куховарської штуки. Більшість народної маси їсть у Китаю через протяг цїлого Божого року завсїгди лиш два рази на день. А їда та складаєсь день в день з рижу з додатком сушеної або посоленої ярини, кусничка мяса або риби і „сої“ або иншої наперченої усяким корінєм поливки як додатків. Якоїсь зміни страв, як се має місце у нас в найпоєдинчїйшім домі, Китаєць не знає. Але за то Китаєць вчить ся у своїй кухні, що є богато річий так у воздусї як і на земли, які можна їсти. Можна проте без пересади сказати, що Китаєць їсть усе без відрази і надумованя ся, що лиш має якусь поживну вартість. Він їсть хижі зьвірі, коти, пси, миші, щурі, червяки, вужі, з певного рода комарів робить ґатунок наших пирогів, а з гнїзда морської ластівки варить дуже „смачну“ зупу.

Чим богатший Китаєць тим розумієсь і їсть лучші страви і добірнїйшого сорта. Так примівром, хто їсть у якогось богатого купця, або висшого урядника може бути того певним, що се, що йому подадуть буде як найлучшої якости, хоч може і не до його вподоби і смаку, як примівром двайцять лїт переховувані яйця, кавалочки сирої риби, морські поліпи і т. п. В богатших китайських домах складають ся вже звичайні щоденні обіди у родиннім кружку з розмірно численних, старано приготовлених страв. Колиж іде річ о обіди на які спеціяльно запрошено гостий, тодї число страв не має кінця. Шістдесять або більше страв не є тоді рідкостію, так, що є річию неможливою навіть покоштувати кождої.

При таких урочистих обідах на які прошено гостий, грає велику ролю етикіта себ-то усякі церемонії. Вже сама форма і спосіб зладженя запрошень вимагає як найбільшої уваги зі сторони господаря. Ніколи не запрошуєсь рівночасно мущин і женщин, позаяк спільна їда женщин і мущин противить ся принятим у Китаю звичаям, хотяй в повседневнім житю не завсїгди придержують ся стисло того звичаю. Само прибутє запрошених гостий відбуваєсь вже з певними церемоніями, а стояча перед брамами дому товпа цїкавих уважно глядить на се, чи усьо відбуваєсь після припису, чи носильщики лєктик, відповідно суть убрані і чи задержують ся з лєктиками в приписанім віддаленю від дому, де відбуваєсь обід, на який запрошено гостий, та т. д. Само-ж повитанє „шляхотно уроджених“ гостий через „негідного слугу“ господаря відбуваєсь у серединї його „убогого“ дому після усїх вимаганих форм східної чемности, яка навіть і Европейцеви може видатись цїлком відповідною і на місци. Розумієсь, що страви, які подають при таких обідах, мимо сего що належать у Китаю до найбільших присмаків не відповідають цїлком смакови Европейця, притім і порядок їх подаваня є цїлком відворотний, як у Европі. Гостий безустанно просить ся, щоб брали; подають однак так неправильно, що часом перерва між поданєм одної а другої страви треває більше, як пів години. В часї обіду якась група театральна відграває певну штуку, а акробати голосно кричачи представляють свої штуки, оркестра-ж відграває неприятні для европейського уха мельодії.

Китайцї беруть їду з тареля відповідними патичками, бо нашого відельця не знають. При таких „прошених“ обідах, кождий Китаєць уважає за честь собі, бодай трохи щось взяти. Такі сьвяточні обіди тревають нераз і пів дня, а учасникам цїлком не видають ся вони за довгими. Підчас такого обіду бавлять ся усї знаменито, а настрій є незвичайно веселий.

Яку вагу привязують Китайцї до їди видко хочби і з того, що при твореню якихсь підприємств, при заключеню умов, коли вже справу доведено щасливо до кінця, слїдує висше описаний нам сьвяточний обід. У Европі і Америцї з певностію богато справ, умов і орудок не полагоджено-би і не доведено до кінця, сли-б за услівє поставлено такий „китайський“ обід при їх заключеню.

Але щож робити! Инші краї, инші обичаї. Недармо то каже наша руська пословиця: „Що край — то обичай.

Переклав М. Сироїдів.

Книжки

які можна дістати всkладі книжок „Свободи“:

Петро Ярема

руський погребник
виновичає керичі на весіля, хрестини і всякі другі забави.
115 Ave. A., NEW YORK, N. Y.
(між 7-ою а 8-ою ул.)
Телефон: Orchard 2568.

ПОЗІР, УКРАЇНЦІ!

Перша Українська Книгарня
в Пассаік, Н. Дж.
продає слідуючі гарні книжочки:

Руський народ. Співаник	40 ц.
Руський нар. Спів. (опр.)	50 „
Соломоновий Ворожбит	5 „
Пророчества Михальди	20 „
Жите Ісуса Христа	1.25 „
Хвалите Господа в небес	1.35 „
Хвалите Господа з небес (оправл.)	2.00 „

Попирайте мою Книгарню, позаяк 10 процент чистого зарібку даю на церкву в Пасаік, Н. Дж.

Замовлення шліть на адресу:
UKRAINSKA KNYHARNIA
P. O. Box 24, PASSAIC, N. J.

THE FIRST NATIONAL BANK
OF MINERSVILLE, PA.

Капітал $50.000.00. Надвишка і нерозділені зиски $93.000.00.

Заснований 1864 року.

Правадить загальний банковий бизнес. Видає міжнародні моні ордери, драфти і пересилає гроші до всїх частий сьвіта, позичає гроші на реальности. Депозити сего банку подвоїлись протягом послідних 5 літ і виносять тепер около $500.000.00.

Гроші пересилає через фірму Knauth Nachod & Kuhne, New York, N. Y.

Русини Пітсбурґа! ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ, ЩО ГРОШІ — ТО СИЛА?

Старайтесь пізнати та пічніть складати свої ощадности в стейтовім Банку на розї ул. Carson-а і 14-ої. Сей банк є одним з найстарших і найпевнїйших банків, що цїлковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші церковні, братські, сирітські і ин. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажане звіт стейтових контрольорів.

Продаємо **корабельні карти** на найліпші лінії, а **гроші** до краю висилаємо по почтовім курсі

German Savings and Deposit Bank
Cor. 14th & Carson St.,
South Side, **Pittsburg, Pa.**
И. Е. Рот, през. А. П. Міллер, кас.
Ол. Бучак, ур. банк.

Одинокий руский адвокат і нотар на цїлу Америку Доктор прав
ЮЛІЯН ЧУПКА
Конзулярний комісар.

Полагоджує всї справа в Галичині. Процеса спадкові і ґрунтові. Відбере гроші від довжників. Справи військові. Опоряджує контракти, повномочія і всї инші документи. Перепроваджує інтабуляції і всї вписи гіпотечні. 2-

3 N. Main Str. WILKES-BARRE, PA.

Адрес почтовий:
JULIAN CZUPKA, LL. D.
3 N. MAIN STR. WILKES-BARRE, PA.

ВИРОБИ БРАЦКІ

шашлі, шапки, відзнаки, хоругви, уніформи.

Цінник і прояки висилає даром.

Можете писати до нас по руски, словеньски або польски.

R. H. MORGAN
13 N. MAIN ST.
SHENANDOAH, PA.

Російсько-Американська Лінія.

Одинока без пересїдання поміж Америкою і Росією.
(Russian-Imperial Mail Steamers.)

ПАРОХОДИ
відпливають з Ню Иорку:

Естонїя — 18-го октобра.
„Лїтуанїя" — — 5-то новембра.
Курск — 19-го новембра
„Бірма" — — 10 го децембра.

Цїни шифкарт:

До Роттердаму.		До Лївадї.
$27.00	III кляса	$34.00
$33.00	III уліпшева кл.	$40.00
$43.00	II класа B	$50,00

З Лїбави:
II кляса A $57.50 — II кляса B — $52.50 III кляса $38.50.

Кромі того пасажири III-ою клясою платять $4.00 як таксу жадану американським правительством. 2—5

A. E. Johnson & Co.,
Gen. Pass. Agents,
27 Broadway, New York.

Ш. з 17 камінями **желїзничий годинник** для мущин і жінок, накручує ся без ключика, позолочуваний, з ґваранцією на 20 літ, подвійні куверти красно вирізвані. Ходить безусловно точно на спеціяльно зроблений для людей, котрі роблять при желїзницях, і ґварантує ся на 20 лїт. Незвичайна нагода. — Ми вишлемо сей годинник на кожду адресу за послїплатою (C. O. D.) $5.75 і за зворот пересилки, в тим привілейом, що кождий може його оглянути, і если ему не подобає ся — то тодї не потребує платити анї одного цента. За такий годинник у иньшого купця треба заплатити 35 дол. Дуже гарний 14 кар. золотом позолочений ланьцушок в дармовисом — додає ся даром до кождого годинника.

EXCELSIOR WATCH CO.
1101 Athenaeum Building, Chicago, Ill.

„ДУШПАСТИРЬ"

єсе прекрасна, щиро-руська церковно-народна ґазета.

Вона виходить у Філядельфії кождого місяця і подає красні духовні науки, ріжні річи релїґійно-морального змісту та відомости зі сьвіта. В Душпастир-і печатають ся важні для всїх оголошеня гр. кат. Епископської канцеляриї. Є там красні образки (ілюстрації) Сьвятих і описи їх житя. Не брак там навіть веселих і здорових жартів.

„ДУШПАСТИРЬ" коштує на цїлий рік так в Америцї як і в старім краю дуже мало, бо лише 1 дол. 20 центів.

Гроші на „Душпастиря" треба посилати почтовим переказом (money-order-ом) на адресу:

Rev. Zachary Orun, 821 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.

Европейська Канцелярія

адвокатсько-нотаріяльна і військова

Полагоджує всїлякі справи краєві, як: КОНТРАКТИ КУПНА, ПРОДАЖИ, НАЙМУ, ДАРОВИЗНИ, СКРИПТА ДОВЖНІ, ЦЕСИЇ, КВИТИ ЕКСТАБУЛЯЦІЙНІ, СКАРГИ до краєвих СУДІВ всїлякого рода. Полагоджує також справи ВІЙСЬКОВІ як ЗВІЛЬНЕНЯ ВІД ВПРАВ військових і ПОЗВОЛЕНЯ ставаня до АСЕНТЕРУНКІВ в ціс. кор. КОНЗУЛЯТІ.

Поради всїлякого рода безплатні. — Пишіть на адресу:
CHARLES G. JAZWINSKI
233 FITZWATER STR., PHILADELPHIA, PA.

ПЕРША АМЕРИКАНСЬКА „РИЗНИЦЯ"

під покровом сьв. Арх. Михаїла.
„RYZNYCIA", 114 Chestnut Street, SHENANDOAH, PA.

Має оклад і виріб річей церковних як:

Фелони чорні від .... $30—65.00
Ризи сьвітлі від........ $35, 40, 55, 60, 80 і висше
Стихарі від........................ $6.00 „
Ручники, илитони, хоругви з образами від $30.00 і в.
Чаші від.................. $20, 35, 40, 50 і висше
Лїхтарі, Служебники, Евангелія від $20, 45, 55, 60 і 80.00 дол.

☞ Цьвіти на престол і до сьвічок по ріжній цїнї.

Приймає ся замовлення на нові річи і до направи старі ризи.

ВИРОБЛЯЄ СЯ ВІДЗНАКИ БРАТСКІ, ПАСИ і проче.

Сьвітло церковне:

СЬВІЧКИ ВОСКОВІ (декоровані) з образками по 26 цнт. за фунт, 1 на фунт, 2 на ф., 3 на ф., 4 на ф., 6 на ф., 8 на ф. і 14 на фунт.

Сьвічки воскові ручно декоровані 50 цнт. за фунт, 2 на ф., 4 на ф., 6 на ф. і 8 на фунт.

Тройцї ручно декоров. 5, 6·50, 7, 9.50 д. | Угля до кадильницї . . . . . 28 цнт.
Пачка (120) запаличів . . . 24 цнт. | Олива ґальон . . . . 1.10 дол.

Сьвічки воскові до надставлюваня 3 на фунт 22 цт.
„ „ 4 на ф. і 6 на фунт........... 22 „
Офірки воскові 16 на ф. і 18 на фунт .... 22 „
Сьвічки стеаринові.............................. 16 „
„ „ 4 на ф., кручені 4 на ф., 6 на ф. і 1 на фунт.

Сьвічки на простол (extra) 37 цт. за фунт, воскові жовті 1 на ф. і 6 на фунт 30 цнт.

Кадило 50 і 55 цнт. за фунт.

Сей великий ґрафофон можете купити за готівку або на сплату.

Сей ґрафофон є найцїннїйшим з усїх попередно продаваних, є уміщений в гарній магоневій скриночцї величини 12 квадр. цалїв в поверхні а 6 цалїв високости, має оздібну трубу 16 цалїв в пересїку і сильний мотор. Підойма від шпильки є лискуча і нїкльована як також апарат до переданя голосу. 10-цалевий рухомий кружок на рекорди має нїкльові береги. Грає все.

За готівку $20.00 з 5-ма 10-цалевими подвійними рекордами, до вибору.

На сплату $22.00 З 3-ма 10-цалев. подвійними рекордами, до вибору. При купнї жадаесь 12 долярів, а решта по 2 дол. місячно. 5 міс. на сплату.

З понизшого спису можете собі вибрати числа рекордів.

Сї русько-українські рекорди суть спроваджені з Галичини, грають з обох боків і коштують всего 65 центів. 41-44

3244	„У гаю, гай", сьпівав М. Люб. Cross Полька — війск. муз.	3242	„Ой у поли три криниченьки". Сиґналовий марш — оркестра.
3221	„Зелена рута", „Ой за гаем". Рах, цях, цях — полька орк.	3240	„Ой під гаем зелененьким". Козачок, руський танець.
3243	„Хусточко-ж моя", сьпів. Л. Леґінка — гуцул. танець.	3223	„Ой не забудь", сьпів. Григ. Полька-мазурка — оркестра.
3238	„Вилетїли орли", сьп. Грегор. Краковяк — військова музика.	3079	„Народив ся Христос" (дует) „Спокійна ніч, піч сьвята".
433	„Гей па горі, там женцї жнуть" „Дївча в сїнех стояло".	434	„Козаченько куда йдеш". „Змарнїв я".
435	„Стоїть явір". „Ой місяцю".	436	„Гей же до чарки", акад. хор. „Над Прутом".
437	Арменський вальц Експертатинський вальц.	762	Домашна полька — гармонїя. Американський танець.

Пишіть до нас по катальоґи граючих машин, машин до шитя, бритов, гармоній і музичних інструментів. 40

GLOBE RECORD & SUPPLY CO., 129 7th St., New York.

Відповідне средство у відповіднім часї.

Нераз кладучи ся спати почуває ся цїла родина добре, однак слабість часто приходить серед ночи. Дитина приміром сильно починає кашляти і з плачом звертаєсь до матери, що її болить горло. Лучаєсь також, що хтось в родині серед ночи зістав захоплений невральґією, або астма не дає комусь спати, справляючи йому терпіне і він бореєсь о віддих. Так могуть минати цїлі години, заки прийде лїкар. В таких случаях Pain Expeller є неоцїненим средством.

Держіть сей лїк під руками на случай потреби. Се є конечностію, щоби запобічи в наглих случаях, заки лїкар зможе до вас прийти. Перестуджене не буде небезпечне в наслїдках, если ужиете скоро Pain Expeller. Сей лїк можете купити в усїх аптиках по 25 і 50 центів бутелька. Стережіть ся підроблених лїків і зверніть увагу на отсю вінету. Правдивий Pain Expeller находить ся лиш в такім опакованю. 39—

F. AD. RICHTER & Co.
215 Pearl St., New York City.

Ріхтера Congo-пілюльки усувають нестравність жолудка.

ШИФКАРТИ

Tel. 887 Orchard | Член Р. Н. Союза

Руська Корабельна Аґенція і Адвокатсько-Нотаріяльне Бюро

Єсли наміряєте їхати до старого краю, а хочете, щобисьте си не спізнили на шифу, та не блукали по Ню Йорку, то удайте си до Руської Аґенції.

Шифкарти до Старого краю від 23 дол.
З Ню Йорку аж до самого Львова 30 дол. 65 цнт.

До Одерберґу	дол. 28.60	До Бродів	дол. 31.10
„ Осьвенціма	„ 28.70	„ Тернополя	„ 31.25
„ Кракова	„ 29.00	„ Підволочиск	„ 31.45
„ Тарнова	„ 29.35	„ Черновець	„ 31.50

Хто хотїв би бути обезпечений та лучше обслужений, то нехай замовить шифкарту наперед. Повідомітъ Аґенцію рівнож, коли і котрим треном будете їхати, а аґент переведе Вас зі стациї до Аґенциї, а також аґент відпровадить вас і на шифу. Щоби знати як застосувати ся, то прошу прислати 2 доляри задатку на шифкарту.

З старого краю шифкарти коштують 34.50 дол. вже з оплатою 4.00 дол. еміґраційним властям.

Хто з плейзів хотів би спроваджувати зі старого краю своїх знакомих і кревних, може спровадити їх через Аґенцію.

В Нотаріяльнім Бюрі полагоджують ся всякі справи так старокрайські як і американські. Хто отже має яку справу, нехай удасть ся особисто або листовно на адресу:

G. KUNASHEVSKY
179 East 3rd Str., New York, N. Y.

Одинока взірцево урядженa
ДРУКАРНЯ „СВОБОДИ"

затрудняє добре вишколений друкарський персонал, посїдає найновійші машини, як тоже ріжнородні гарні черенки і прикраси.

Виконує
всякі друкарські роботи
точно, гарно і по низьких цїнах.

Впов. Родимцї, як тоже Відділи і члени Р. Н. Союза повинні в всякими друкарськими роботами удавати ся лише до своєї друкарні „Свободи." — Адрес:

184 Hudson Street, New York, N. Y.

ДАРОМ вилїчите себе самі!

Ліки „Galen" вилїчили тисячі людий, вони вилїчать і Вас. Пощо платити великанські суми гроший за лїчене наколи Ви можете вилїчити себе самі і таньо. Пришліть свою точну адресу, імя і прозвиско і пишіть який нумер з 10 лїків Ви хочете, а ми Вам зараз вишлемо одну прібку даром. **Rumatina** лїчить ревматизм, невральґію. **Pepsola** лїчить болїзни жолудка і т. п. внутрішні недуги. **Fortola,** патентований лїк для нервозних, ослаблених та утративших полові сили. **Sanquinola** вилїчує лихорадку, малокровність і др. **Asmola** лїчить зі знаменитим успіхом всї грудні болїзни, як чахотку, астму і хронїчний кашель. **Virola** лїчить трипер, виливи і т. п. **Hemora** вилїчить в короткім часї гемороїди і затроєне крови. **Mergota** цїлковито лїчить сифіліс і рани по тїлї. **Pelocresce** являє ся хорошим лїком проти випаданя волося і болю голови. **Profilacta** вилїчує в короткім часї всї жіночі недуги. Пишіть до

GALEN CHEMICAL CO., 2121 Broadway, New York City.

Оден з найбільших броварів в Америцї.

Варить пиво на краєвий спосіб. без всяких примішок.

Хто лиш раз покоштує сего пива, то иншого вже не буде пити.

Голова від него нїколи не болить, бо єсть здорове і поживне.

Не треба его зреєтою хвалити, бо добре само за себе говорить.

F172

E. ROBINSON'S SONS,
Lager Beer Brewery,
435 to 455 N. 7-th Str., Scranton, Pa.

Telephone calls:
General Office 2333, Night Call 4854.

Протокол

з XI. Головної Конвенції Руского Народного Союза в Америці.

(Продовжене з 1-ої сторони).

Від.	Місцевість і назва Відділу	Число членів в кінцем августа 1910		
		на цїле	на пів	Дїти
126	Beaver Dale, Pa. Бр. сьв. Михаїла	35	—	4
127	Buffalo, N. Y. Бр. сьв. О. Николая	47	6	1
128	Lorain, O. Бр. сьв. Андрея	17	5	6
129	Sykesville, Pa. Бр. сьв. О. Николая	49	—	12
130	Pittsburg, Pa. Бр. сьв. Фльора і Лавра	21	13	4
131	Buffalo, N. Y. Тов. Заокеанська Україна	6	1	—
132	McKeesport, Pa. Тов. Зап. Січ	34	6	11
133	Newark, N. J. Тов. Богдана Хмельницкого	26	29	7
134	Ernest, Pa. Бр. сьв. О. Николая	43	—	—
135	Smoke Run, Pa. Бр. сьв. Георгія	151	—	9
136	Carnegie, Pa. Тов. „Січ"	27	7	7
137	West Seneca, N. Y. Бр. сьв. Георгія	8	—	—
138	Philadelphia, Pa. Тов. „Згода"	7	5	—
139	Oil City, Pa. Бр. Усп. Пр. Богор.	28	—	4
140	Youngstown, O. Бр. сьв. Арх. Михаїла	87	—	10
141	Little Falls, N. Y. Бр. сьв. О. Николая	32	7	—
142	Elizabeth, N. J. Бр. сьв. Арх. Михаїла	17	38	6
143	Windber, Pa. Бр. сьв. Димитра	36	—	—
144	New York, N. Y. Тов. Тисьмениця	29	5	2
145	Altoona, Pa. Бр. Пр. Богор.	22	—	—
146	McKees Rocks, Pa. Бр. сьв. Петра і Павла	40	—	—
147	Allentown, Pa. Бр. сьв. Арх. Михаїла	53	9	1
148	California, Pa. Бр. сьв. О. Николая	20	—	4
149	West Seneca, N. Y. Бр. Пр. Богор.	40	—	—
150	Pittfield, Mass. Бр. сьв. Димитрія	14	2	—
151	Allentown, Pa. Сестр. Пр. Діви Марії	3	7	—
152	Homestead, Pa. Сестр. Покров. Пр. Богор.	41	—	—
153	Berwick, Pa. Бр. сьв. О. Николая	79	30	—
154	Dunmore, Pa. Бр. сьв. Йоана Хрест.	34	—	—
155	Perth Amboy, N. J. Тов. „Зап. Січ"	9	18	—
156	Sheffield, Pa. Бр. сьв. Антонія	15	—	—
157	Donora, Pa. Бр. сьв. Димитра	61	6	18
158	New Kensington, Pa. Тов. „Січ"	38	6	—
159	Herkimer, N. Y. Бр. сьв. Петра і Павла	26	9	—
160	Jamaica, N. Y. Бр. сьв. Юрія	25	8	—
161	Tower City, Pa. Бр. сьв. Петра і Павла	24	—	—
162	Scranton, Pa. Бр. сьв. Володимира	59	10	—
163	Edmonton, Alta. Тов. „Зоря"	14	1	—
164	N. Hadley, Mass. Бр. сьв. Йоана Хрест.	14	4	—
165	Chicago, Ill. Бр. сьв. Петра і Павла	65	11	—
166	Banesboro, Pa. Бр. сьв. Йоана Хрест.	49	—	—
167	Cumbola, Pa. Бр. сьв. Йоана Хрест.	25	12	—
168	Perth Amboy, N. J. Бр. сьв. Василія Вел.	15	21	—
169	Scranton, Pa. Бр. сьв. Йоана Хрест.	34	1	1
170	Chauncey, Pa. Бр. сьв. Йоана Хрест.	28	15	—
171	Pittsburg, Pa. Тов. „Зап. Січ"	20	22	—
172	Fredericktown, Pa. Бр. сьв. Йоана Хрест.	27	—	—
173	Cleveland, O. Сестр. сьв. Ольги	20	—	—
174	Oxford Furnace, N. J. Бр. сьв. О. Николая	36	—	—
175	Detriot, Mich. Бр. сьв. О. Николая	19	8	—
176	New Burgh, N. Y. Бр. сьв. О. Николая	18	—	—
177	Vegreville, Alta. Тов. Ів. Франка	5	—	—
178	Manchester, N. H. Бр. Пр. Богор.	4	5	3
179	St. Louis, Mo. Бр. сьв. Володимира	65	1	—
180	Scarbo, W. Va. Бр. сьв. Петра і Павла	20	—	—
181	Manville, R. I. Бр. сьв. Стефана	4	4	—
182	Dixonville, Pa. Бр. сьв. Йоана Хрест.	39	2	8
183	Sunderland, Mass. Бр. сьв. Петра і Павла	17	2	—
184	Whiting, Ind. Бр. сьв. Покров. Пр. Богор.	51	—	—
185	Hazleton, Pa. Бр. сьв. Кирила і Методія	51	—	—
186	McAdoo, Pa. Сестр. сьв. Ольги	40	1	—
187	Ford City, Pa. Тов. „Зап. Січ"	22	7	—
188	Ginter, Pa. Сестр. сьв. Анни	64	7	6
189	South Fork, Pa. Бр. Усп. Пр. Богор.	38	2	—
190	Newark, N. J. Бр. сьв. Володимира	17	7	—
191	Troy, N. Y. Бр. сьв. Володимира	40	1	—
192	Herkimer, N. Y. Бр. сьв. О. Николая	14	42	—
193	Red Star, W. Va. Бр. Усп. Пр. Богор.	17	—	—
194	Minneapolis, Minn. Бр. Усп. Пр. Богор.	22	3	—
195	Peckskill, N. Y. Бр сьв. Петра і Павла	18	1	—
196	Whiting, Ind. Бр. сьв. Тройцї	40	—	—
197	Swoyers, Pa. Бр. сьв. Арх. Михаїла	52	3	13
198	Port Jervis, N. Y. Бр. сьв. Арх. Михаїла	33	8	—
199	Whiting, Ind. Сестр. Усп. Пр. Діви Марії	32	—	—
200	Syracuse, N. Y. Сестр. Непр. Зач. Д. Марії	5	1	—
201	Whippany, N. J. Бр. сьв. Михаїла	12	4	2
202	Auburn, N. Y. Сестр. Пр. Діви Марії	8	24	—
203	Brooklyn, N. Y. Бр. сьв. Тройцї	13	25	2
204	New York, N. Y. Тов. „Укр. Просьвіта"	5	12	—
205	Emerald, Pa. Бр. сьв. Арх. Михаїла	30	4	—
206	Woonsocket, R. I. Тов. „Зап. Січ"	13	18	—
207	Jeanette, Pa. Бр. сьв. Димитрія	65	4	7
208	Kingston, Pa. Бр. сьв. Арх. Михіла	70	2	54
209	Carteret, N. J. Бр. сьв. Арх. Михіла	92	—	—
210	Westchester, N. Y. Тов. „Укр. Згода"	18	—	—
211	Stapleton, N. Y. Бр. сьв. Михаїла	10	7	—
212	Cleveland, O. Бр. сьв. Арх. Михаїла	17	—	—
213	Bayonne, N. J. Бр. сьв. Арх. Михаїла	21	4	3
214	McKees Rocks, Pa. Сестр. сьв. Надії	21	15	—
215	New York, N. Y. Тов. „Поміч"	15	2	—
216	Hazleton, Pa. Сестр. Покров. Пр. Богор.	45	—	—
217	Rochester, N. Y. Бр. сьв. Йосафата	1	31	—
218	Youngstown, O. Тов. „Сокіл"	22	—	—
219	Bakerton, Pa. Бр. сьв. Петра і Павла	50	—	—
220	Brooklyn, N. Y. Тов. „Дністер"	11	3	—
221	Chicago, Ill. Бр. сьв. Стефана	18	9	—
222	Mahanoy City, Pa. Бр. сьв. О. Николая	69	8	20
223	Port Buckley, Pa. Бр. сьв. Йоана Хрест.	47	12	6
224	Belle Valley, O. Бр. сьв. О. Николая	23	—	—
225	Desloge, Mo. Бр. сьв. О. Николая	32	4	—
226	Hammond, Ind. Бр. сьв. Йоана Хрест.	23	—	—
227	Derry, Pa. Бр. сьв. Йоана Хрест.	50	—	20
228	St. Clair, Pa. Сестр. сьв. Анни	23	—	—
229	Scranton, Pa. Бр. сьв. Василія	117	7	29
230	Monessen, Pa. Сестр Неп. Зач. Д. Марії	17	1	—
231	Scranton, Pa. Сестр. Неп. Зач. Д. Марії	30	3	—
232	Hinsdale, N. H. Бр. сьв. Йоана Хрест.	7	9	—
233	Passaic, N. J. Бр. сьв. Йоана Хрест.	55	5	12
234	Elizabethport, N. J. Тов. „Зап. Січ"	11	36	—
235	Rossford, O. Бр. сьв. Михаїла	31	3	—
236	Ambridge, Pa. Сестр. Неп. Зач. Д. Марії	3	16	—
237	Chester, Pa. Бр. Сош. сьв. Духа	30	12	—
238	New Alexandria, Pa. Сестр. Пр. Д. Марії	7	1	—
239	Philadelphia, Pa. Бр. сьв. Георгія	44	25	—
240	Phoenixville, Pa. Бр. сьв. Володимира	9	—	—
241	Newark, N. J. Сестр. сьв. Ольги	4	15	—
242	Hawthorne, Ill. Бр. сьв. Михаїла	10	1	—
243	West Pullman, Ill. Бр. сьв. Михаїла	10	11	—
244	Bellefonte, Pa. Бр. сьв. Йоана Хрест.	18	1	7
245	Trenton, N. J. Бр. сьв. Петра і Павла	42	—	11
246	Crompton, R. I. Бр. сьв. Стефана	6	7	1
247	Wilmington, Del. Бр. сьв. Йоана Хрест.	21	15	2
248	Coatesville, Pa. Бр. Сошес. сьв. Духа	34	4	—
249	Nanticoke, Pa. Бр. сьв. О. Николая	26	4	—
250	Pittsburg, Pa. Бр. сьв. Георгія	83	5	—
251	Cleveland, O. Тов. „Січ"	14	17	—
252	Northampton, Pa. Сестр. Н. Зач. Д. Марії	15	6	—
253	Lopez, Pa. Бр. сьв. Петра і Павла	44	2	—
254	New Britain, Conn. Бр. сьв. Петра і Павла	9	19	—
255	West Newton, Pa. Бр. сьв. О. Николая	30	6	—
256	Ronco, Pa. Бр. сьв. О. Николая	20	2	—
257	Spring Valley, N. Y. Тов. „Укр. Просьвіта	8	8	—
258	Pittsburg, Pa. Бр. Покр. Пр. Бог.	23	1	2
259	Chicago, Ill. Бр. Пр. Д. Марії	11	10	—
260	Taylor, Pa. Бр. сьв. Кирила і Методія	25	5	1
261	Taylor, Pa. Сестр. Пр. Богор.	29	—	—
262	Ansonia, Conn. Сестр. сьв. Єлени	10	7	—
263	McKees Rocks, Pa. Тов. „Зап. Січ"	32	2	—
264	Juliet, Ill. Бр. сьв. Йоана Хрест.	45	—	—
265	Taylor, Pa. Бр. сьв. Арх. Михаїла	46	—	—
266	Glen Lyon, Pa. Сестр. Пр. Діви Марії	26	3	—
267	Kingston, Pa. Сестр. Препод. Мелянії	24	6	—
268	Duquesne, Pa. Бр. сьв. Стефана	32	—	—
269	East Chicago, Ill. Бр. сьв. Михаїла	34	—	—
270	Youngstown, O. Сестр. сьв. Тройцї	23	—	—
271	Troy, N. Y. Тов. „Зап. Січ"	16	15	—
272	Delano, Pa. Бр. сьв. Михаїла	13	—	—
273	Hudson, N. Y. Бр. сьв. Йосафата	58	—	4
274	Youngstown, O. Бр. сьв. Петра і Павла	27	15	—
275	Perth Amboy, N. J. Сестр. Пр. Д. Марії	33	—	—
276	Ambridge, Pa. Бр. сьв. Николая	51	5	1
277	Hartford, Conn. Бр. сьв. Йоана Хрест.	8	9	—
278	Wilkes Barre, Pa. Бр. сьв. Василія	23	14	—
279	Glen Campbell, Pa. Бр. сьв. Димитра	16	—	—
280	Butler, Pa. Бр. сьв. Петра і Павла	46	13	—
281	Manchester, N. Y. Бр сьв. Кузми і Дамяна	20	—	—
282	Syracuse, N. Y. Тов. „Укр. Січ"	16	15	—
283	Auburn, N. Y. Тов. „Зап. Січ"	2	15	—
284	Rome, N. Y. Бр. сьв. Йоана Хрест.	16	6	—
285	Glassport, Pa. Бр. сьв. Петра і Павла	16	—	—
286	Lorain, O. Бр. Преобр. Господа	15	5	—
	Разом	12669	1761	1767

Сестрицтв було 30, Товариств 29, Братств 227.

(Дальше буде).

Злочин польського монаха.

Десь перед роком великого гамору серед польської суспільности наробила справа ограбленя чудотворного образу Богоматери в костелї монастиря оо. Павлінів в Ченстохові. Вкрадені дорогоцінности представляли вартість кількасот тисяч а як найвисші круги католицької гієрархії віднесли ся до того знеславленя христіянської сьвятости, видно з того, що сам папа жертвував для окраденої Богоматери нову корону та уладжено нову торжественну коронацію, в котрій взяли участь численні достойники польської духовної гієрархії. Слїдство, заряджене російськими властями в справі тої сензаційної крадіжи, не видало до послїдного часу ніякого результату. Знайдено вправдї на поли коло Ченстохови незначну скількість украдених дорогоцінностий, покинених злочинцями очевидячки для змиленя слїду, однак на їх слїд не попадено. Вже здавало ся, що виновники злочину не будуть викриті, бодай не так скоро, коли показало ся що инший також довгий час невиясненний злочин, стоїть у звязи з ченстоховською крадежію і тепер по схопленій раз нитці дійдено скоро до клубка справи. В місяци липни с. р. найдено в ставі під Кломницями, кілька миль від Ченстохови, софу, а в її нутрі находило ся тїло незнаного чоловіка, обезображене численними ранами, заподіяними якимсь тупим орудєм. Слїдство російської поліції також не могло викрити виновників сего злочину, ба, годі було викрити, хто се та жертва злочину. Вислїджено лише те, що софу, в котрій був схований труп, привезли фіякром якісь незнані люди. Аж в послїдних днях поліції удалось вислїдити, що убитим і схованим у софі був Вацлав Мацох, почтовий урядник в Ґраніци, котрий перед викритєм злочину мав виїхати до купелий. Дальше вислїджено, що Вацлав Мацох мав стриєчного брата в ченстоховськім монастири, Дамазія, у котрого був якийсь час перед смертію. В монастири поліція довідала ся, що монах Дамазий Мацох виступив з монастиря ще дня 24 липня і забрав тодї всї свої річи. Перед від'їздом попросив, щоби позволено йому забрати зі свого мешканя стару софу, і хотів за неї заплатити, але гроший не принято. Софу винесено дня 24 липня с. р. о год. 8. вечером у хвили, коли монахи були в хорі. Виносити помагав один з монастирських слуг, котрий небавом утїк з монастиря. Софу везено фіякром з Ченстохови, а другим фіякром їхав Дамазий Мацюх зі слугою. Дня 2. с. м. переведено в цїлім монастири ревізію, що тревала до пізної ночи. Винайдено також дотичного дорожкаря і сконфронтовано зі слугами, що брали участь в перевезеню трупа. Дорожкар не хотів спершу складати зізнань, оправдуючись тим, що зложив перед сьвящеником присягу. Аж коли його звільнено иншим сьвящеником від присяги, вказав на тих, що брали участь в перевезеню софи. За перевезенє дістав 30 рублїв. Результат слїдства показав, що монах Дамазий Мацох убив свого брата,. Дальше виявило ся, що грабежи допустив ся монах Дамазий Мацох, котрий укривав дорогоцінности, а підкиненє перел і частини матерії з образу було лише маневром для змиленя слїдів. Грабежи допустив ся при помочи двох других монахів та правдоподібно свого брата і тому убив його, щоби не зрадив. Вкінци слїдство викрило, що в гру входить женщина. Дамазий Мацох мав любовні зносини з жінкою вбитого свого брата.Він відвідував її в Лодзї досить часто та обдаровував грішми. Після оповіданя знакомих розпоряджала вона значними квотами і закупила богато суконь та причандалів до подорожи. З Лодзи виїхала небавком по виїздї Мацоха з Ченстохови. Слїдство виказало, що Мацох опинив ся тодї і Варшаві в товаристві женщини, котрої опис зовсім годить ся з її описом. Мацох видавав богато гроший, особливо в готелях, де просто їх розкидав, що стверджено з рахунків. Батько убитого пізнав тепер з фотоґрафії трупа зі софи свого сина. — Після послїдних вістий, які наспіли в тій справі, Дамазий Мацох, вже зловлений. Арештував його ком. поліції Ясіньский на двірци в Кракові, в хвили, як висїдав з поспішного поїзду. При переслуханю на поліції Мацох признав ся, що замордував сокирою свого стриєчного брата Вацлава Мацоха в монастирській келїї. Як причину подав месть і заздрість о жінку Вацлава, з якою вже давнійше удержував зносини. Заперечив рішучо, будьто би він мав яку небудь участь в обрабованю ікони Матери Божої. На запит, звідки мав гроші — відповів, що мав їх з мальверзацій, яких разом з иншими монахами від трех літ в монастирі допускав ся. Мальверзацій доконував в „закристії", повнячи службу при збираню жертв на монастир. О своїх зносинах з жінкою убитого Вацлава Оленою Крижановскою розказує, що пізнав її ще дівчиною і хотів видати її заміж за свого рідного брата, щоби її легко мати коло себе. Коли сей зірвав, Мацох постарав ся, що вона вийшла замуж за Вацлава, якому Мацох виробив посаду телефоніста в Ґраніци. Вацлав часто приїздив до Ченстохови і тут прийшло до суперечки, що закінчила ся смертію Вацлава. Чин оо. Павлінів оголосив відозву, в котрій просить польську суспільність о справедливість щоби за злочин одиниць не пятнувала цїлого чина. З околиці Ченстохови вибираєть ся на Ясну гору (де стоїть монастир Павлінів) збірна проща інтелїґенції, щоби висловити чинови своє співчутє і незмінну духову звязь.